

Ella Purtanen

OMAHOITAJUUS PÄIVÄKODISSA

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Ella Purtanen
Opinnäytetyön nimi	Omahoitajuus päiväkodissa
Vuosi	2010
Kieli	suomi
Sivumäärä	48+4 liitettä
Ohjaaja	Hans Frantz

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää päiväkodin työntekijöiden ja lasten vanhempien tyytyväisyyttä ja mielipiteitä omahoitajuuteen liittyen. Lisäksi haluttiin selvittää, oliko eri päiväkotien välillä suuria eroja mielipiteiden suhteen. Tarkoituksena oli myös saada lasten vanhemmilta ja päiväkodin henkilökunnalta tietoa siitä, miten omahoitajuutta voitaisiin kehittää.

Tutkimusmenetelmänä oli kvantitatiivinen tutkimus. Tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkein ja pieneltä osin myös havainnoinnin kautta. Tutkimusjoukko käsitti kolmessa eri päiväkodissa olevien lasten vanhemmat (24) ja neljässä päiväkodissa työskentelevät lastentarhanopettajat ja lastenhoitajat (22).

Tutkimuksen mukaan sekä lasten vanhemmat että päiväkodin työntekijät ovat tyytyväisiä omahoitajuuteen. Suurimmat kehittämisen tarpeet liittyvät lapsiryhmän kokoon ja henkilökunnan resursseihin.

Avainsanat	omahoitajuus, kiintymyssuhteet, kasvatuskumppanuus
------------	--

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Sosiaalialan koulutusohjelma

ABSTRACT

Author	Ella Purtanen
Title	Primary Nursing in Day Care
Year	2010
Language	Finnish
Pages	48+4 Appendices
Name of Supervisor	Hans Frantz

The purpose of the study was to find out what kind of opinions daycare employees and the parents have of the primary nursing system and how satisfied they are with it. A further purpose was to find out if there are big differences in the opinions in different day care centres in Vaasa. One aim was also to find the possible development needs.

The research was quantitative. Research material was collected with questionnaires and with observations. The target group included the parents (24) in three different day care centres and the employees (22) of four day care centres.

The results of this study show that both parents and the employees are satisfied with primary nursing system in day care centres. The most important things are to reduce the number of children in one group and to increase the resources of the employees.

Keywords	Primary nursing, attachment relationships, educational partnership
----------	---

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1. JOHDANTO.....	6
2. LAPSEN KOHTAAMINEN.....	7
2.1 Lasta lähellä.....	7
2.2 Hyvä vuorovaikutus.....	8
2.3 Lapsilähtöisyys päiväkodissa.....	8
3. LAPSEN KIINTYMYSSUHTEET.....	10
3.1 Kiintymyssuhdeteoria.....	10
3.2 Turvallinen hoivasuhde.....	10
3.3 Kiintymyssuhdemallit.....	11
3.4 Kiintymyssuhteet päiväkodissa.....	12
4. OMAHOITAJUUS PÄIVÄKODISSA.....	14
4.1 Omahoitajuus työmenetelmänä.....	14
4.2 Miten tuemme päiväkodin pienimpiä?.....	14
4.3 Omahoitaja vastaanottaa perheen.....	15
4.4 Ero tekee kipeää.....	16
4.5 Omahoitajuuden haasteita.....	18
4.6 Omahoitajuus Vaasassa.....	19
5. KASVATUSKUMPPANUUS PÄIVÄKODISSA.....	20
5.1 Mitä kasvatuskumppanuus on?.....	20
5.2 Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta.....	20
5.3 Yhteiset kasvatuskeskustelut.....	21
5.4 Kasvatuskumppanuuden haasteet.....	22
6. TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TEHTÄVÄT.....	24
7. TUTKIMUSMENETELMÄ JA KOHDERYHMÄ.....	25
8. TULOKSET.....	27
8.1 Vanhempien mielipiteet omahoitajuudesta.....	27
8.1.1 Hoidon aloitus.....	27
8.1.2 Suhde omahoitajaan.....	27

8.1.3 Avoimet kysymykset.....	29
8.2 Päiväkodin työntekijöiden mielipiteet.....	31
8.2.1 Onko omahoitajuus hyvä työmenetelmä?.....	31
8.2.2 Omahoitajuus ja lapsi.....	34
8.2.3 Omahoitajuus ja lapsen vanhemmat.....	36
8.3 Havainnointia Paakaran päiväkodissa.....	39
8.4 Tutkimustulosten yhteenveto.....	40
8.5 Tutkimuksen luotettavuus ja käyttökelpoisuus.....	43
9. POHDINTA.....	44
LÄHTEET.....	46
LIITTEET	

1. JOHDANTO

Nykyään päivähoito ei ole vain lapsen hoitoa, kuten entisaikaan. Se on kasvatusta ja opetusta, eväiden antamista lapsen elämään. Päiväkodissa tapahtuu lasten vanhempien kasvatustyötä tukevaa toimintaa, joka suunnitellaan huolellisesti ja jonka sisältö on rikasta ja monipuolista. Vasta viime vuosina ollaan kuitenkin herätty siihen, miten yksilöllistä ohjausta ja turvaa pieni lapsi tarvitsee. Ollaan huomattu, miten tärkeää on lapsen aito kohtaaminen ja asioiden näkeminen lapsen silmin.

Omahoitajuus mahdollistaa lapselle pysyvät kiintymyssuhteet ja kehittää hänen vuorovaikutustaitojaan. Omahoitajuuskäytäntö tuo aikuisen lähemmäksi lasta ja auttaa aikuista näkemään paremmin lapsen tarpeet sekä vastaamaan niihin.

Olen itse työskennellyt viimeiset 3,5 vuotta päiväkodissa, jossa omahoitajuus on vielä lapsen kengissä. Kiinnostuin omahoitajuudesta ja halusin kehittää sitä omalla työpaikallani. Tästä sain motivaation tehdä aiheesta myös opinnäytetyöni. Myös muut päiväkodit voivat hyötyä opinnäytetyöstäni.

Tutkimuksen tavoitteena on tutkia päiväkodin työntekijöiden ja lasten vanhempien tyytyväisyyttä ja mielipiteitä omahoitajuuteen liittyen. Tarkoituksena on lisäksi saada ideoita siitä, miten omahoitajuutta voitaisiin kehittää. Tutkimuksen teoriaosuudessa käsitellään omahoitajuuden lisäksi lapsen aitoa kohtaamista, kiintymyssuhteita ja kasvatuskumppanuutta.

2. LAPSEN KOHTAAMINEN

2.1 Lasta lähellä

Aikuisen täytyy mennä hyvin lähelle lasta ymmärtääkseen, mitä lapsi haluaa kertoa. Päiväkodissa on päivän mittaan lukemattomia tilaisuuksia, joissa lapsen voi kohdata – tai ohittaa. Hyvässä vuorovaikutuksessa aikuinen osoittaa olevansa kiinnostunut lapsesta ja hänen asioistaan ja lapsi kokee olevansa rakastamisen arvoinen. Lasten ja aikuisten välinen suhde vaikuttaa olennaisesti lasten hyvinvointiin päiväkodissa. Lapsen kokemus maailmasta riippuu paljolti siitä, millaisten aikuisten kanssa hän on tekemisissä. (Holopainen 2010.)

Liian suuret lapsiryhmät päiväkodeissa huolestuttavat monia. Joissain päiväkodeissa toiminta on siitä huolimatta korkeatasoista: aikuiset eläytyvät lasten tunteisiin ja lapset saavat huomiota. Joissain paikoissa vuorovaikutuksessa on vakavia puutteita: aikuiset ovat passiivisia ja suhtautuvat lapsiin välinpitämättömästi. Pienten lasten kanssa tehtävä työ on niin vastuullista, että siihen tarvitaan laadukasta koulutusta. Lasten vanhempien kannattaisikin ottaa selvää, mitä päiväkodeissa tapahtuu ja sensitiivisiä ja aktiivisia kasvattajia tulisi oppia arvostamaan. (Holopainen 2010.)

Varhaiskasvatus vaatii erityislaatuista osaamista, mutta kaikkien aikuisten ei ole helppo lähestyä lasta, saati löytää leikkimielisyyttä itsestään. Yksi työntekijä saatata pelätä, ettei hyvään totutettu lapsi tyydy enää vähään. Toinen pitää lapsen riippuvuuden vähentämistä tärkeänä tavoitteena ja kolmas ajaa lapsen pois ja ryhtyy juttusille toisten aikuisten kanssa. Työskentely pienten kanssa vie aikuisen ainakin fyysisesti lähelle lasta. Perushoito voidaan tehdä lämpimän vuorovaikutuksen saattelemana tai teknisesti. Työssä toimitaan kosketusetäisyydellä, olipa mieli mukana tai ei. (Kalliala 2008: 258-261.)

Kallialan mukaan aikuinen ei hevin suostu omaksumaan ulkokohtaista työtettä, kun on kerran syvällisesti herkistynyt kohtaamaan lapsen: lasta ei voi enää sysätä kauemmaksi ilman, että ammatti-identiteetin ytimeistä murtuu jotakin korvaamattonta. ”Aikuisen näkökulmasta lapsen lähelle meneminen vahvistaa kokemusta

työn mielekkyydestä” (Kalliala 2008: 263).

2.2 Hyvä vuorovaikutus

Lapsen kanssa vuorovaikutuksessa oleva aikuinen toimii lapselle peilinä, josta lapsi näkee, kuka hän on. Näin aikuisen antama palaute toimii kasvun mahdollistajana. Kun aikuinen huomaa lapsen tarpeet ja vastaa niihin osoittaen samalla kiintymystä ja hellyyttä, lapsi kokee aikuisen turvalliseksi. Tällöin hän uskaltaa tuoda esille omia tarpeitaan. (Kontu & Suhonen 2006: 52-53.)

Se, millä tavoin kaksi ihmistä kohtaa toisensa, luo perustan kommunikaatiosuhteelle. Lapsen kehityksen kannalta tavoitteena on hyvä vuorovaikutus häntä ympäröivien ihmisten kanssa. Lapsen tulisi saada olla aktiivinen oppija yhdessä sellaisten aikuisten kanssa, joihin hänellä on vahva ja kestävä tunnesuhde. (Kontu & Suhonen 2006: 110-111.)

Laadukkaan varhaiskasvatuksen tärkein kriteeri onkin lämmin vuorovaikutus, lapsen arvostaminen ja tukeminen, sekä herkkyys lapsen reaktioille. Sensitiivinen aikuinen tunnistaa lapsen tunnetiloja herkästi eikä asetu lapsen yläpuolelle. Aikuisen herkkyys suodattuu kaikkeen vuorovaikutukseen. (Kalliala 2008: 67-69.)

2.3 Lapsilähtöisyys päiväkodissa

YK:n Lapsen oikeuksien julistuksen mukaan lapsen hyvinvointia edistetään ja varmistetaan luomalla sellainen ympäristö, jossa lapsi saa mahdollisimman hyvät lähtökohdat elämälleen. Sopimus on yleisesti hyväksytty käsitys siitä, mitä oikeuksia lapsilla pitäisi olla muun muassa sukupuoleen, uskontoon tai kansallisuuteen katsomatta. (LOS 2 a) Päivähoidon tavoitteena on tukea lasten vanhempia kasvatustehtävässään sekä tukea lapsen tasapainoista kehitystä. Päivähoidon tulee myös tarjota lapselle turvalliset ihmissuhteet. (1973/36, 2 a §.)

Jokainen päiväkodissa työskentelevä tietää, että kasvatustoimintaa on asianmukaista kuvata lapsilähtöiseksi todellisuudesta riippumatta. Lapsikeskeisyys ja -lähtöisyys tarkoittaa lapsen tarpeiden ensisijaisuutta. Aikuisjohtoisuutta tai -keskeisyyttä voidaan sen sijaan määritellä kasvatusotteeksi, jossa aikuisen näkökulma ja

tarpeet asetetaan etusijalle. On kuitenkin tärkeää ymmärtää, että on tavoiteltavaa yhdistää aikuisjohtoisuus sellaiseen lapsilähtöisyyteen, joka painottaa lasten oikeutta vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Yhtä tärkeää on tunnistaa aikuisen ja lapsen välisen suhteen epäsymmetrisyys. Jos aikuinen pyrkii pidättäytymään vallan käyttämisestä, se johtaa helposti piiloiisiin vallankäytön muotoihin. Tämä tuhoaa avoimen ja rehellisen vuorovaikutuksen. (Kalliala 2008: 19-20.)

Aikuiset voivat olla haluttomia kieltämään tai rajoittamaan lapsia. Siitä huolimatta heidät on tuomittu osaansa vallan käyttäjinä: vetäytyminenkin on kannanotto. Aikuinen siis käyttää valtaa, halusipa hän sitä tai ei. Päiväkotien henkilökunnalta vaaditaankin kykyä osata käyttää valtaa lasten hyväksi- ei heitä vastaan. (Kalliala 2008: 21-22.)

Lapsilähtöisen työskentelyn lähtökohtana on lapsi, jolloin lapsen yksilölliset ominaisuudet ja kehitystaso otetaan huomioon. Työntekijältä odotetaan kykyä itsereflektioon eli kykyä arvioida ja kehittää omaa työskentelyään, sekä olla kosketuksissa omiin tunteisiinsa. Työskentely lapsen kanssa edellyttää myös ennakkosuunnittelua, joka kuitenkin joustaa tilanteen mukaan. Lapsilähtöisyyteen sisältyy näkemys, että lapsi on osa perhettä: lapsen läheiset ja verkostot ovat voimavara ja pulmia tulee ratkoa yhteistyössä heidän kanssaan. Lapsilähtöisyydessä aikuisilta edellytetään herkkyyttä kuulla lapsen viestiä ilman tulkintaa tai manipulointia. (Ketola 2008: 79-82.)

Päivähoidon tärkein valtakunnallinen ohjausväline on *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet* eli VASU. Sen mukaan kasvattaja kannustaa lasta omatoimisuuteen, antaen samalla tarpeenmukaisen avun. Kasvattajat myös mahdollistavat hyvän ilmapiirin ja edistävät lapsen hyvinvointia mahdollisimman pysyvillä ja turvallisilla ihmissuhteilla. VASUn välittämä kuva on harmoninen. Ristiriidat syntyvät, kun ihanteet ja käytäntö eivät kohtaa. (Vaasan varhaiskasvatussuunnitelma 2005; Kalliala 2008.)

3. LAPSEN KIINTYMYSSUHTEET

3.1. Kiintymyssuhdeteoria

Psykoanalytikko John Bowlby (1907-1990) oli yksi tärkeimpiä 1900-luvun psykiatreja. Hän loi myös kiintymyssuhdeteorian. Bowlbyn ajatus on se, että lapsen kokema äidinriisto tai äidin rakkauden menetys voi uhata lapsen kehitystä. Bowlby pyrkii teoriallaan selittämään, miksi ihmiset muodostavat vahvoja siteitä toisiinsa ja miten keskeisten ihmissuhteiden katkeaminen tai uhka siitä aiheuttaa ahdistusta. Bowlby korostaa sitä, että lapsen eloonjäämisen edellytyksenä on erityisesti aikuisen hoiva. Hän myös olettaa, että lapsi pyrkii kohti osaamista ja hallintaa ja käyttää ensisijaishoitajaa turvallisena perustana, josta käsin hän voi tutkia ympäristöään. (Sinkkonen & Kalland 2001: 14-20.)

Pieni lapsi pyrkii aktiivisesti kiinnittymään päivittäiseen hoitajaansa. Hän pyrkii pitämään yhteyttä ja läheisyyttä hoitajaansa erityisesti uhan edessä. Lapsen tapa kiinnittyä hoitavaan henkilöön riippuu hänen mahdollisuudestaan käyttää äitiä turvallisena perustana. Näin ollen lapsen kokema äidin saatavilla olo vaikuttaa siihen, millaiseksi kiintymyssuhteet muodostuvat. Äidin avulla lapsi pyrkii myös pitämään yllä jatkuvuuden, mielekkyyden ja hyvänolon säilyttämää kokemusta itsestään suhteessa muihin. (Sinkkonen & Kalland 2001: 21-25.)

3.2 Turvallinen hoivasuhde

Keskeisimpiä aistimuksia, joissa pieni vauva tarvitsee säätelyapua, ovat pelko, kipu ja lohdutuksen tarve. Vauvalle jää vaihtoehtoiksi avun pyytäminen vanhemmalta tai kääntyminen sisäänpäin hoivaamaan itse itseään. Vauva oppii myös tukahduttamaan omat avunpyyntönsä, mikäli niihin ei vastata. On kivuliaampaa pyytää apua sitä saamatta kuin olla ilmaisematta avuntarvetta. Vauvalla ei kuitenkaan ole kovin hyviä mahdollisuuksia tyyntäytyä oikeasti pelkoon. Jos lapsi joutuu toistuvasti tukahduttamaan lohdutuksen toiveensa, hänen täytyy rajoittaa kokemusmaailmaansa voidakseen hallita ne tilanteet, jotka väistämättä tulevat vastaan. Nykytutkimus osoittaaakin, ettei lapsen lohduttaminen ja ottaminen herkästi syliin tee hänestä riippuvaista tai arkaa. Päinvastoin on pystytty osoittamaan, että

vauvan ottaminen syliin nopeasti kasvattaa hänen itsevarmuuttaan. (Sinkkonen 2003: 29.)

Terve ja turvallinen kiintymyssuhde on tärkeää, jotta lapsi pääsisi kehittymään. Lapsi oppii ajattelemaan syyn ja seurauksen periaatteen mukaisesti, kun hänellä on suhde ympäristöön, joka reagoi hänen tarpeisiinsa. Maailma vastaa hänen toimintaansa johdonmukaisesti ja luotettavasti. Lapsi oppii myös säätelemään tunteitaan, saa merkityksellisiä ihmissuhteita, kykenee hallitsemaan pelkoa ja sietämään pettymyksiä. Hyvän vuorovaikutuksen ansiosta lapselle kehittyy ensimmäisen vuoden aikana perusluottamus. Hän luottaa siihen, että maailma on turvallinen ja että hänen tarpeensa tyydytetään. Hän uskoo vanhemman olevan luotettava ja että hän itsekkin on hyvä. Lapsen toisen elinvuoden aikana hoitajan ensisijainen tehtävä on asettaa rajat lapselle, joka alkaa tutkia maailmaa. Tällä tavoin lapsi pidetään turvassa hänen tehdessään tutkimusretkiään. (Becker-Weidman & Shell 2008: 42-44.)

Ollessaan vuorovaikutuksessa lapsen kanssa vanhempien käyttäytyminen on biologisesti virittynyttä. Vaistonvaraiselle vanhemmuudelle on ominaista lapselle suunnatun puheen yksinkertaisuus ja hitaus. Aikuiset pyrkivät fyysiseen läheisyyteen lapsen kanssa ja korostavat puhettaan ilmeillä. Aikuisten toiminnot viestivät lapselle, onko hän hoivan arvoinen. Vanhemman kiintymykseen liittyy halu hoivata lasta ja vahva tunneside lapseen. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2006: 29-30.)

3.3 Kiintymyssuhdemallit

Turvallisesti kiintynyt lapsi ilmaisee tunteensa avoimesti, sillä hänelle läheinen ihminen on saatavilla tarpeen vaatiessa. Lapsi on kiinnostunut tutkimaan ympäristöään, mutta ilmaisee myös läheisyyden tarpeensa. Hän ilahtuu vanhemman paluusta lyhyenkin eron jälkeen, eikä vieraan aikuisen lohdutus välttämättä kelpaa. (Silvén 2010: 75.)

Välttelevästi kiintyneelle lapselle on muodostunut tarve luottaa vain itseensä. Läheiset ihmiset ovat odottaneet lapsen selviytyvän omin voimin, jolloin lapsi on op-

pinut toimimaan näiden odotusten mukaisesti. Epävarmuutta kohdatessaan hän näyttää päällisin puolin rauhalliselta eikä hae vanhemman läheisyyttä lyhyen eron jälkeen. (Silvén 2010: 76-77.)

Vastustavasti kiintynyt lapsi puolestaan ilmaisee riippuvaa käyttäytymistä. Hän hätäntyy uusista kokemuksista, koska läheinen ihminen on ollut epäjohdonmukaisesti saatavilla. Jopa vanhemman läheisyys eron jälkeen herättää lapsessa risti-riitaisia tunteita. (Silvén 2010: 77.)

Organisoitumaton kiintymyssuhde on usein seurausta vanhempien käsittelemättömistä traumaista, jolloin lapselta puuttuu psyykkinen vastakaiku. Tunteet ovat pelottavia ja aiheuttavat epävarmuutta. (Gammelgård 2010.)

3.4 Kiintymyssuhteet päiväkodissa

Lapsi kiintyy niihin ihmisiin, jotka omistautuvat hänelle ja säilyttävät häneen fyysisen ja psyykkisen yhteyden. Lapsen ensisijainen huoltaja on yleensä lapsen biologinen äiti, mutta se voi myös olla esimerkiksi lapsen isä, päivähoitaja tai adoptiovanhempi. Pienikin lapsi voi muodostaa kiintymyssuhteita useampaan ihmiseen ja ensimmäisinä ikävuosina lapsella on tavallisesti kolmesta viiteen kiintymyssuhdetta. (Silvén 2010: 70-71.)

Lapselle yksinjäätminen on pelottava asia, sillä häntä ei ole biologisesti varustettu selviämään yksin. Jatkuva stressi lapselle on myös joutuminen sellaiseen vertaisryhmään, jossa oma asema on vakiintumaton. Vajaasti resursoidut, suuret päiväkotiryhmät ovat stressin lähde lapselle, jonka itsesäätely on vielä vajavaista. Kehityopsykologisesti olisi paljon mielekkäämpää, että lapsi olisi yhden tai kahden aikuisen hoidossa ainakin puolentoista vuoden ikään saakka. (Sinkkonen 2003: 39.)

Iän myötä lapsen sosiaalinen verkosto kasvaa, kun hän muodostaa uusia suhteita ikätovereihin ja aikuisiin. Turvallinen suhde auttaa lasta sopeutumaan kodin ulkopuoliseen hoitoon. Lapsi voi kiintyä tovereihinkin, mutta kiintymys vanhempaan ei tietenkään kadota merkitystään. Parhaimmillaan kiintymyksen kohde voi toimia sekä lapsen toverina että kasvattajana. (Silvén 2010: 84-85.) Lapsi kohtelee valitsemiaan kiintymyskohteita eri tavoin. Hän esimerkiksi protestoi erotilannetta vain

ensisijaiselle kiintymyksen kohteelleen. (Bowlby 1969: 363-368.)

Tietoa kiintymyssuhteista on sovellettu päivähoidon piirissä ja eri puolilla Suomea on käynnistetty projekteja, joiden tavoitteena on edistää lapsen turvallisuuden tunnetta päivähoidossa. Päivähoidon aloittaminen voi hetkellisesti järkyttää pienen lapsen turvallisuuden tunnetta, joten olisi tärkeää järjestää päivähoito niin, että se tukisi mahdollisimman paljon lapsen varhaisia kiintymyssuhteita. Lapsen ja päivähoitajan suhteen kehittymisen kannalta on tärkeää, että lapsella olisi mahdollisuus yksilölliseen vuorovaikutukseen pysyvän, sensitiivisen hoitajan kanssa. (Silvén 2010: 85-86.)

4. OMAHOITAJUUS PÄIVÄKODISSA

4.1 Omahaitajuus työmenetelmänä

Omahaitajuus on työmenetelmä, jossa lapsilla on päiväkodissa omat nimetyt hoitajansa. ”Auta lasta kasvamaan” -hanke on lähtöisin Yhdysvalloista, Erna ja Robert Furmanin pitämästä terapeutisesta lastentarhasta. He vierailivat myös Suomessa luennoimassa lapsen todellisuutta huomioivasta lähestymistavasta. (Sinkkonen 2003; 215.) Suomessa ”Auta lasta kasvamaan” -hanke alkoi 1990-luvulla Soukankujan päiväkodissa Espoossa. Vastaavanlainen hanke toteutettiin 2001-2003 Kuopiossa. Hankkeen tavoitteena oli turvata lapselle terve kehitys sekä pysyvät kiintymyssuhteet. (Tuliharju 2004; 19.) ”Auta lasta kasvamaan” -hankkeiden jälkeen Helsingin yliopiston psykologian laitoksella toteutettiin ”Kengu-Ru” -projekti. Projektissa oli mukana kuusi perinteistä helsinkiläistä päiväkotia, joissa työskentelytapa muutettiin omahoitajatyömenetelmäksi lapsen turvallisuudentunteen lisäämiseksi. (Kalland 2006.)

Omahaitajuus työmenetelmänä on Suomessa verrattain uusi. Se on kehitetty tukemaan päivähoitoa aloittavan alle kolmevuotiaan lapsen vuorovaikutustaitoja ja sopeutumista uuteen ympäristöön tehden päivähoidosta laadukkaamman ja inhimillisemmän. Omahaitajuus työmenetelmänä mahdollistaa rauhallisen ilmapiirin ja sen kautta työhön tulee syvyyttä. Vastuu lapsista jakautuu ja yhteistyö vanhempien kanssa selkiytyy. (Tuliharju 2003: 35, 48.)

4.2 Miten tuemme päiväkodin pienimpiä?

Pieni lapsi on hyvin suojaton ja monet asiat ovat hänelle pelottavia. Hän tarvitsee vielä paljon aikuisten apua ja suojelua. Lapsen hyvinvointi ja taitojen kehittyminen riippuu kiinteästä suhteesta hoivaajaan. Lapsen keinot säilyttää vanhempi mielessään pitkän hoitopäivän ajan ovat rajalliset ja siihen hän tarvitsee hoitajan apua. Toimiva hoivasuhde on edellytyksenä sille, että vanhempi pystyy tukemaan lastaan tärkeiden kehitysaskelten ottamisessa ja vanhemmat tarvitsevat tukea herkästi häiriintyvän hoivasuhteen säilyttämiselle ja kehittämiseksi. Päiväkodin työntekijät eivät pystykään tukemaan lasta hoitopäivän aikana ilman kiinteää yhteis-

työtä vanhempien kanssa. (Sinkkonen 2003: 243-244.)

Omahoitajan tarkoituksena on pyrkiä olemaan mahdollisimman paljon yhdessä ”omien” lastensa kanssa ja huolehtia yhteydenpidosta vanhempiin. Suhteen kiinteytyessä lapsi alkaa hahmottaa omahoitajalle selkeämmin yksilönä suurine tunteineen. Omahoitajakäytäntö tuo hoitajan lähemmäksi lasta, auttaa näkemään lapsen tarpeet ja antaa paremmat mahdollisuudet vastata niihin. Kasvava kiinnostus ja ymmärrys ”omia” lapsia kohtaan saa hoitajat kaipaamaan läheisempää yhteyttä myös vanhempiin. Sinkkonen mukaan päiväkodin vaikeimpia tehtäviä on luottamuksellisen suhteen luominen vanhempiin, etenkin jos lapsi on alle kolmevuotias. Lapsi ja vanhempi tarvitsevat toisiaan vielä monin tavoin ja siksi sekä äidillä että hoitajalla voi olla avuttomuuden ja riittämättömyyden tunteita. Jos hoitaja haluaa luoda yhteistyösuhteen vanhempiin, koska se on olennainen osa hänen työtään ja onnistumisen edellytys, on suurin osa työstä jo tehty: asenne välittyy vanhemmille ensitapaamisesta lähtien. (Sinkkonen 2003: 244-245.)

4.3 Omahoitaja vastaanottaa perheen

Kun tieto uuden lapsen tulosta päiväkotiin saadaan, tulokkaalle valitaan omahoitaja, jonka olisi hyvä ottaa yhteyttä vanhempiin ja sopia yhteisestä tapaamisesta. Perheen kotona tapahtuva tutustumiskäynti on toivottavaa, sillä se on usein luontevin paikka tutustumiselle perheen kannalta. Perheen niin toivoessa, keskustelu voidaan käydä myös esimerkiksi päiväkodissa. (Kaskela & Kekkonen 2006; 41.) Lapsen ei ole hyvä olla vielä mukana, jotta aikuisilla olisi mahdollisuus tutustua rauhassa ja pohtia hoidon aloittamista. (Sinkkonen 2003: 245.)

Kotikäynnit ovat vielä uusi asia monille vanhemmille. He saattavat ensin hieman hätkähtää ajatusta, mutta tiedon lisääntyessä vastustusta harvemmin enää kuulee. Nykyään vanhemmat ovat jopa otettuja siitä, että koulutettu ihminen on heidän lapsestaan niin kiinnostunut, että tulee vierailulle. Uutta käytäntöä onkin arastellut lopulta enemmän päiväkodin henkilökunta. (Pihlajasaari 2010.)

Ensimmäisessä keskustelussa annetaan vanhemmille tilaisuus puhua päivähoitoon liittyvistä odotuksistaan sekä tunteistaan suuren muutoksen edessä. Jos vanhem-

malla ei ole mahdollisuutta käsitellä eroon liittyvää surua ja ikävää, hänen on vaikea helpottaa lapsen tunteita. Vanhempaa pyydetään auttamaan lapsen sopeutumisessa päiväkotiin ja toisaalta vanhemmalla on omahoitajan asiantunteva tuki ja apu. Omahoitaja kertoo vanhemmalle, että hänen suhteensa lapseen tulee säilyä tärkeimpänä asiana lapsen mielessä. Vaikka vanhempi ei olekaan paikalla, ei hänen merkityksensä vähene. Hoitajan tärkein tehtävä on auttaa säilyttämään vanhempi lapsen mielessä ja sydämessä. (Sinkkonen 2003: 245-247.)

Vanhempien on tärkeä tutustua päivähoitopaikkaan ennen lasta. Jos äiti ja isä pitävät päiväkotia hyvänä ja turvallisena, luottamus välittyy myös lapselle. Aloituskeskustelun ja tutustumiskäynnin myötä vanhemmille jää aikaa valmistaa lasta päivähoitoon. Omahoitajan ja vanhempien luoma suhde kannattelee lasta ja helpottaa päiväkotiin tuloa. Perheeseen tutustuminen ennen lapsen päivähoiton aloitusta auttaa myös kasvattajaa vastaanottamaan lasta. Kotona kasvattaja voi havainnoida sitä, miten lapsi toimii tutussa ympäristössä ja miten hän toimii äidin ja isän kanssa. Näin kasvattaja saa tutustumiskäynnillä arvokasta tietoa ja ymmärrystä lapsesta. Lapsi saa turvallisesti tutustua uuteen ympäristöön, kun vanhemmat ovat mukana päivähoidossa ensimmäisten viikkojen ajan. (Kaskela ja Kekkonen 2006; 42; Kaskela & Kronqvist 2007; 12.)

4.4 Ero tekee kipeää

Vauvasta taaperoksi kehittyessään lapsi pystyy omin voimin jättämään äidin ja palaamaan halutessaan takaisin. Tällöin lapselle alkaa valjeta, etteivät äidin palvelut olekaan hänen hallussaan, vaan ne kuuluvat äidille, joka ei välttämättä ole aina paikalla. Tämä uusi tietoisuus herättää lapsessa pelkoa ja epävarmuutta ja siksi lapset usein tässä vaiheessa tarrautuvat uudelleen äitiin. He eivät hyväksy muiden kuin äidin apua ja siksi myös päivähoiton aloitus on taaperolle niin tuskallista. Samalla avuttomuus ja riippuvuus äidistä hiertää lapsen itsetuntoa. Äidin kiusaaminen ja juoksuttaminen antaa hetkellisesti lapselle takaisin tunteen, että hän pystyy hallitsemaan äitiä. (Lund 2009.)

Äidit saattavat tulkita tilanteen väärin ja luulla, etteivät he osaa enää olla hyviä äitejä tai että taapero tarvitsee toisten lasten seuraa ja päiväkotia. Todellisuudessa

äiti on hoitanut hyvin lastaan, joka on nyt uuden, merkittävän kehitysvaiheen kynnyksellä ja äidin apu ja läsnäolo on ratkaisevan tärkeää lapsen hyvinvoinnille. Tavallisesti tilanne rauhoittuu, kun omatoimisuus lapsessa lisääntyy ja taapero iloitsee äidin kanssa uusista kyvyistään. Myös äidit alkavat ymmärtää, mitä lapsi on heille kiukuttelullaan yrittänyt kertoa: äidin on vähitellen aika luopua lapsen hoi- vasta ja auttaa lasta tekemään asioita itse. (Lund 2009.)

Kun lapsi siirtyy kodin turvallisesta ja tutusta maailmasta päiväkotiin, tapahtuu suuri muutos sekä lapsen että vanhempien elämässä. Lapselle on haastavaa olla erossa vanhemmistaan - yleensä erityisesti äidistä - sekä luottaa siihen, että vanhempi palaa. Päiväkotia on kokonaan uusi ja vieras maailma, ryhmät ovat suuria ja hoitajat ja muut lapset tuntemattomia. Lapsen eroahdistus voi näkyä pelkona uusia asioita kohtaan, takertumisena hoitajaan tai muiden lasten lyömisenä. Lapsi saat- taa myös osoittaa surua tai kiukkua tuomis- ja hakutilanteissa. (Erickson, Kami- nen & Sigfrids 2006.) Pieni lapsi ei kykene käsittelemään omia tunteitaan, vaan hän on riippuvainen aikuisen kyvystä vastaanottaa ja käsitellä niitä. Myös vanhemmille on hyvä kertoa lapsen ikävoimisesta: miten ja missä tilanteissa se on nä- kynyt, miten lapsi on lohdutautunut ja mitä kasvattaja on tehnyt. (Kaskela & Kekkonen 2006: 43.)

Vanhemman ja omahoitajan on tärkeää ymmärtää, että vasta kun lapsi on tuonut esille pelon ja kiukun ja saanut apua näiden tunteiden kanssa, ei erossaolo äidistä tunnu enää niin vaikealta. Jos aikuiset eivät halua nähdä lapsessa kiukkua, purkau- tuu tunne lapsen käytöksen kautta esimerkiksi aggressiivisuutena. Lapselle täytyy antaa lupa tuntea kiukkua äitiä kohtaan ja näyttää, että äiti tämänkin tunteen ym- märtää, eikä se vahingoita tai suututa äitiä. (Lund 2009.)

Ensimmäisinä viikkoina lapsi on usein kotonakin selvästi tavallista väsyneempi. Hän voi myös olla ärtyisä tai vetäytyvä. Osalla lapsista esiintyy itkuisuutta sekä syömis- ja nukahtamisvaikeuksia. Lapsi tarkastelee vanhemman läsnäoloa jatku- vasti ja kaikki erotilanteet ahdistavat häntä enemmän. Vanhemman kannattaakin varata riittävästi aikaa päiväkodissa lähtötilanteeseen ja ennakoida lapsen tuen tar- ve. Omahoitajaan otetaan kontakti lapsen nähden. Tällöin lapsi näkee, että van- hempi hyväksyy aikuisen. Vanhempi voi vähän aikaa leikkiä lapsen kanssa ja siir-

tyä sitten taustalle tarkkailijaksi antaen vastuun siirtyä hoitajalle. Vanhemman tulisi hyvästellä lapsi selkeästi: halata ja kertoa milloin hän palaa. Vilkutus ikkunasta tai portilta on erittäin tärkeä rituaali monelle lapselle. Suhdetta vanhempiin voidaan tukea ottamalla mukaan päiväkotiin vanhempien valokuvia tai vaikkapa äidintuoksuinen huivi. Lapsen kaipausta voidaan sanoittaa juttelemalla lapsen kanssa hänen ikävästään. (Erickson ym. 2006.)

4.5 Omahoitajuuden haasteita

Usein vanhempia voi olla vaikea lähestyä eikä kipeille tunteille ole helppo antaa tilaa. Surun ja kiukun sietäminen ja tunteista puhuminen on vaikeaa. Lisäksi lapset tulevat usein hoitoon lyhyellä varoitusajalla ja hyvän alun toteuttamiseksi jää liian vähän aikaa. Hoitajien poissaolojen, lomien, koulutusten ja erilaisten työvuorojen takia lapsen tarpeista joutuu päivän aikana huolehtimaan joukko aikuisiajotkut saattavat olla lapselle aivan vieraita. Näissä olosuhteissa on hankalaa kantella lapsen ja vanhemman välistä suhdetta. Alle kolmevuotiaidenkin ryhmät ovat yleensä turhan suuria ja omahoitaja pystyy hoitamaan pienryhmänsä lapsia vain osan päivästä. Joskus lapset siirretään iän perusteella ryhmästä toiseen kesken vuoden. Tällöin heidän yksilölliset tarpeet ja kehitystaso otetaan huomioon riittämättömästi. ”Olemme kokeneet, miten vaikeaa päiväkodin ryhmähoidossa on vastata alle kolmevuotiaiden lasten kehitystarpeisiin.” (Sinkkonen 2003: 249-250.)

Omahoitajan on myös autettava mahdollisesti mustasukkaisia ”vanhoja” lapsia uudessa tilanteessa. Aloittelevalle lapselle on vaikea antaa riittävää tukea kun muutkin lapset tarvitsevat huomiota. Aikaa vievät myös tärkeät keskustelut aloitavien lasten vanhempien kanssa, eikä vanhempienkaan aina ole helppoa ymmärtää, miten vaikeaa hoidon aloitus saattaa lapselle olla. Etenkin jos äiti on jo vanhempien lasten kanssa käynyt läpi toisenlaisen hoidon aloituksen, jossa eroahdistukseen ei ole kiinnitetty huomiota, saattaa hänestä tuntua turhalta puhua tunteista. Äiti saattaa haluta, että alkuvaikeudet vain ohitetaan nopeasti. (Lund 2009.)

4.6 Omahoitajuus Vaasassa

Joka syksy omahoitajuus rantautuu yhä useampaan päiväkotiin Vaasassa ja etenkin lasten vanhemmat kiittelevät uudistusta. Omahoitajuuden piiriin pääsevät ensimmäiseksi alle kolmevuotiaat lapset ja lyhyelläkin ajalla mallin hyvyys on huomattu. Omahoitajuudesta järjestetään kursseja ja yhä useammat päiväkodin työntekijät Vaasassa saavat siitä koulutusta. Useissa isojenkin lasten ryhmissä käytäntöjä sovelletaan jo oma-aloitteisesti esimerkiksi jakautumalla pienryhmiin. Pienten lasten ryhmässä hoitajalla on neljä ”omaa” lasta ja 3-6-vuotiaiden ryhmässä seitsemän. Pienen lapsen aivoille onkin stressaavaa, jos ympärillä pyörii koko päivän suuri lauma lapsia. (Pihlajasaari 2010.)

Omahoitajamalleja on useita. Yleensä lapselle nimetään vain nimikkohoitaja, jonka vastuulla ovat esimerkiksi vuosittaiset kasvatuskeskustelut vanhempien kanssa. On olemassa myös raskaampia malleja, joita on vaikea toteuttaa jokaisessa päiväkodissa. Lapsen silmin -malli on kuitenkin sopivan kokoinen hyödynnettäväksi useissa päiväkodeissa ja sitä käytetään myös Vaasassa. Laajimmin malli on käytössä Helsingin ruotsinkielisissä päiväkodeissa ja joillakin rannikkoseuduilla, mutta sisämaassa kiinnostus on vasta alkamassa. Vaasassa uutuuden otti ensimmäisenä vastaan Kappelinmäen päiväkoti reilut viisi vuotta sitten. Työmenetelminä ovat kotikäynnit, pehmeä lasku ja omahoitajuus. Lisäksi omahoitajat saavat työkalupakin, jossa on muun muassa pienryhmätyöskentelymenetelmiä ja tapoja analysoida muita vaativamman lapsen tarpeita. (Pihlajasaari 2010.)

5. KASVATUSKUMPPANUUS PÄIVÄKODISSA

5.1 Mitä kasvatuskumppanuus on?

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan päiväkodin henkilökunnan ja lasten vanhempien välistä yhteistyötä, johon kuuluu tietoinen sitoutuminen ja pyrkimys lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Se on tasavertaista vuorovaikutusta lapsen hyväksi. Kasvatuskumppanuudessa lapsen eri kasvuympäristöissä toimivat aikuiset jakavat keskenään vastuuta pienten lasten hyvinvoinnista. Onnistuneen vastuun jakamisen kannalta on olennaista, miten koti ja päivähoido sitoutuvat toteuttamaan yhteistä kasvatustehtävää. (Vasu 2005: 31.)

Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on, että lapsi tulee kokonaisvaltaisesti nähdyksi ja ymmärretyksi. Kasvatuskumppanuudessa kasvattajan ja vanhempien samanarvoiset, mutta sisällöltään erilaiset tiedot lapsesta ja taidot toimia lapsen kanssa yhdistyvät lapsen hyvinvointia kannattelevalla tavalla. Vanhemmilla on kuitenkin oman lapsensa ensisijainen kasvatustavastuu ja -oikeus. (Vasu 2005: 31.)

5.2 Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta

Kasvatuskumppanuuden ammattitaito rakentuu vuorovaikutustaitojen harjoittelusta, työntekijän reflektoinnista ja yhteisen ymmärryksen etsimisestä. Se merkitsee varhaiskasvattajien ja vanhempien roolien monipuolistamista ja syventämistä. Kumppanuudessa ammattilaisen asiantuntemusta ei häivytetä, vaan se tuodaan vanhemman ja lapsen käyttöön. Työntekijällä on arvostava, myönteisiä vaihtoehtoja hakeva työote. (Kaskela & Kekkone 2006: 18-20.)

Perheiden subjektiivinen oikeus hoitopaikkaan on laajentanut vanhempien mahdollisuutta saada tukea kasvatustehtäväänsä. Työntekijä pyrkii luomaan vanhemmalle kokemuksen siitä, että lasta koskevissa asioissa toimitaan yhteisymmärryksessä vanhemman kanssa. Lapsen hoitamisen käytännöt siirtyvät kuitenkin suoraan tai epäsuorasti kasvuympäristöstä toiseen. Lapsi kantaa mielessään ja tunteissaan kodin ja päivähoidon todellisuuksia rakentaen niistä oman elämänsä kokonaisuutta. Kasvatuskumppanuus luo lapselle kokemuksen siitä, että tärkeät aikuiset kannattelevat toistensa suhteita lapseen. Lapsen ja vanhemman tunnesuhde on

lapselle ensiarvoinen. Kasvatuskumppanuuden yhtenä tavoitteena onkin vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen vahvistaminen. (Kaskela & Kekkonen 2006: 20-23.)

Arjen kumppanuudessa kasvattajat ja vanhemmat auttavat lasta hänen tarinoiden ja kokemusten jakamisessa ja tallentamisessa. Tämä tekee mahdolliseksi sen, että vanhemmat kotona ja kasvattajat päiväkodissa voivat saada syvemmän ja monipuolisemman käsityksen lapsesta, sillä lapsi käyttäytyy eri tavoin kotona ja päivähoidossa. (Kaskela & Kekkonen 2006: 24-25.)

Työntekijän elämäntarina, kasvatustuotot ja kasvatuskäsitykset ovat läsnä kaikessa kasvattajan ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa. Hänellä on koulutuksen ja kokemuksen kautta tullutta tietämystä, mutta myös merkitykselliset kokemukset vaikuttavat työntekijän asiantuntijuuteen. Jotta vanhempien näkemykset tulevat kuulluiksi, ammattilaisten haasteena on irrottautua omasta elämänhistoriasta. Kasvatustietoisuus merkitsee dialogin käymistä itsensä kanssa ja ammatillisessa vuorovaikutuksessa työntekijän on tarpeen olla tietoinen itsessään nousevista tunteista. (Kaskela & Kekkonen 2006: 27-29.)

Varhaiskasvattajalle empaattisuus on keskeinen osa ammattitaitoa. Toimivassa kumppanuudessa kasvattaja kykenee tuntemaan empatiaa vanhempaa ja lasta kohtaan. Empaattinen suhtautuminen tekee kunnioittavalla tavalla tilaa ihmisten erilaiselle tavalle tuntea ja kokea. Kasvattajan työhön kuuluvat tunteet ilosta suruun ja vihaan. Tunteet toimivat arvokkaina signaaleina, eikä niitä ole syytä laiminlyödä, vaan tutkia, mitä ne kertovat. (Kaskela & Kekkonen 2006: 29-31.) ”Kyky tuntea ja vastaanottaa tunteita on arvokkainta, mitä ihmiselämään kuuluu” (Kaskela & Kekkonen 2006: 30).

5.3 Yhteiset kasvatustietokeskustelut

Varhaiskasvatustietosuunnitelman perusteissa todetaan, että vanhemmilla tulee olla mahdollisuus osallistua lastaan koskeviin kasvatustietokeskusteluihin ja lapsikohtaisen varhaiskasvatustietosuunnitelman laatimiseen. Heidän tulee voida myös vaikuttaa koko päivähoidotietosikön varhaiskasvatustietosuunnitelman sisältöön. Vanhemmille tu-

lee lisäksi järjestää tilaisuuksia keskustella yhdessä muiden vanhempien kanssa lapsiryhmän kasvatustoiminnasta. (Vasu 2005: 29-31.)

Konkreettisen osallistumisen ohella tavoitteena on vahvistaa vanhemman kokemuksellista osuutta, sitoutumista myös lapsensa varhaiskasvatuksessa. Merkityksellistä on, millaista tietoa vanhempi saa päivähoidosta. Kasvatuskumppanuudessa luodaan molemminpuolisen tiedonvaihdon kulttuuria. Vanhempien osallistuminen varhaiskasvatuksen suunnitteluun tarkoittaa heidän ja henkilökunnan yhteistä keskustelua kasvatusarvoista, -käsityksistä ja -menetelmistä. Vanhempi voi osallistua toimintaan myös olemalla mukana vanhempainilloissa ja tapahtumien järjestämisessä. Osallisuus on omakohtaista sitoutumista ja vastuunottamista. (Kaskela & Kekkonen 2006: 25-27.)

Kasvatuskeskustelut ovat se paikka, jossa kasvatuskumppanuussuhde joko syvenee tai estyy. Käytäntönä on, että ainakin kerran vuodessa vanhempien ja kasvatushenkilön kesken käydään seikkaperäisempi keskustelu lapsesta. Jokaiselle lapselle laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma yhdessä vanhempien kanssa ja sen toteutumista arvioidaan säännöllisesti. Kasvattajan tehtävänä on havainnoida lapsen kehitystä systemaattisesti ja välittää oma ymmärryksensä lapsesta vanhemmille. Huolenaiheet kerrotaan vanhemmille mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. (Kaskela & Kekkonen 2006: 45-46.)

5.4 Kasvatuskumppanuuden haasteet

Vanhempien ja työntekijöiden välinen suhde on yksi herkimmistä alueista päivähoidossa. Jo ajallisesti yhteistyö vanhempien kanssa on lyhyiden hetkien varassa. Työntekijät kokevat monesti syyllisyyttä siitä, etteivät ehdi keskustella vanhempien kanssa tarpeeksi tai siitä, etteivät aina muista vanhemman kysyessä, mitä kaikkea lapselle on päivän mittaan tapahtunut. (Pihlaja & Kontu 2001: 82.) Usein päiväkodin työntekijät jättävät kertomatta vanhemmille vaikeista asioista ja uskovat näin suojelevansa vanhempia stressiltä ja syyllisyydentunteilta. Hoitajilta jää huomaamatta, että he näin poistavat vanhemmilta mahdollisuuden ymmärtää lastaan ja auttaa häntä vaikeiden asioiden edessä. Hyvää tarkoittavat työntekijät häiritsevät ymmärtämättömyyttään vanhemman ja lapsen välistä suhdetta. (Lund

2009.)

On myös vanhempia, joiden mielestä lapsen kehitystaantuma on aiheutunut päivä-hoidosta. Joskus kritisoivien ja syyllistävien vanhempien kanssa vältetään ongel-mallisia keskustelunaiheita. Tällöin ongelman hoitaminen viivästyy tai estyy. Toi-saalta on myös vanhempia, jotka haluavat purkaa omia murheitaan työntekijälle, mikä saattaa helposti kuormittaa liikaa työntekijän päivää. (Pihlaja & Kontu 2001: 82.)

Nykyään yhä useampi lapsi on perheensä ainokainen ja vanhemmat odottavat aar-rettaan kohdeltavan erityisen hyvin. Paineet päiväkodin asiantuntemusta kohtaan kasvavat. On myös vanhempia, joille mikään ei riitä, ja toiset esiintyvät jopa ag-gressiivisesti. Pyrkimykset muuttaa esimerkiksi lapsen ongelmallista käytöstä päi-väkodissa ovat tuomittuja epäonnistumaan, jos vanhemmat eivät osallistu työhön. Pelkkä passiivinen hyväksyntä ei riitä. (Sinkkonen 2003: 214-216.)

Jotkut vanhemmat toivovat, että asiat sanottaisiin heille suoraan, mutta toiset ko-kevat hienotunteisenkin palautteen raskaana ja kuulevat ainoastaan negatiivisen kritiikin. Kuitenkaan väärä, valheellinen positiivisuus ei ole aitoa välittämistä. Lapset ovat vaativia hoidettavia ja heidän kasvunsa tukeminen on kuormittava, mutta myös suurenmoisen hieno tehtävä. (Sinkkonen 2003: 216-217.)

6. TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Tarkoituksena oli tutkia päiväkodin henkilökunnan ja lasten vanhempien tyytyväisyyttä ja mielipiteitä omahoitajuudesta ja mahdollisesti löytää joitakin kehittämistarpeita. Tavoitteena oli myös, että tutkimuksen tuloksia voitaisiin hyödyntää omahoitajuutta kehitettäessä. Osa tutkimukseen osallistuneista päiväkodeista pyysi opinnäytetyötä ja tutkimustuloksia kun ne ovat valmiit, jotta työntekijät näkisivät, mitä kehitettävää heillä on.

Tutkimuksessa haluttiin lisäksi selvittää eri päiväkotien menetelmiä omahoitajuuteen liittyen, sekä vertailla vastausten eroja esimerkiksi ruotsinkielisen ja suomenkielisen päiväkodin välillä. Tuloksiin ajateltiin olevan vaikutusta myös sillä, miten pitkään kussakin päiväkodissa omahoitajuus oli ollut käytössä.

7. TUTKIMUSMENETELMÄ JA KOHDERYHMÄ

Tutkimusmenetelmäksi valittiin kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen. Tutkimusjoukko koostui neljästä eri päiväkodista Vaasassa. Tutkimuksessa oli mukana Gerby daghemin pienten lasten ryhmä eli 12-paikkainen Björkdungen vanhempineen ja työntekijöineen (3), sekä Pursimiehenkadun päiväkodin 16-paikkainen pienten lasten ryhmä, Pikku Myyt, vanhempineen ja työntekijöineen (4). Kappelinmäen päiväkodista tutkimukseen osallistui 12-paikkainen pienten lasten ryhmä Mussukat vanhempineen sekä ryhmän kolme työntekijää. Lisäksi Kappelinmäelle laitettiin kyselyt ainoastaan työntekijöille (6) kahteen muuhun ryhmään, Päivänsäteisiin ja Menninkäisiin. Niinikään ainoastaan työntekijät (6) osallistuivat tutkimukseen myös Paakaran päiväkodissa pienten lasten ryhmässä Pikkupullissa sekä sisarusryhmässä Pipareissa. Näin tehtiin siksi, että vastauksia olisi tullut lähes saman verran vanhemmilta ja työntekijöiltä. Vanhemmat valittiin pienten lasten (0-3 v.) ryhmistä siksi, että niissä toteutetaan omahoitajuutta enemmän kuin vanhempien lasten ryhmissä.

Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeilla. Yhteensä tehtiin neljä eri kyselylomaketta; suomen- ja ruotsinkieliset kyselyt lasten vanhemmille sekä päiväkodin henkilökunnalle. Lomakkeet vietiin kirjekuorineen paikan päälle päiväkodeihin ja vastausaika annettiin viikko. Ajateltiin, että mikäli vastausaika venyy liian pitkäksi, lomakkeet menevät helposti hukkaan tai unohtuvat kokonaan. Sillä välin kun vastauksia odoteltiin, käytiin toimintaa havainnoimassa Paakaran päiväkodissa, jonne ei laitettu kyselyjä vanhemmille.

Määräajan umpeuduttua kyselyt haettiin päiväkodeista. Kaksi päivää myöhemmin kahdet vanhemmat palauttivat vielä kyselylomakkeet. Kyselylomakkeen annettiin 22:lle työntekijälle, joista sen palautti 18. Näin ollen vastausprosentti oli 81,8 %. Vanhemmille laitettiin kyselyjä 39, joista palautui 24 eli 61,5 %. Vastausprosentti saattaa todellisuudessa olla hiukan korkeampi, mikäli jossain ryhmässä oli vielä enemmän sisarusia, mikä siis vähentää lasten vanhempien lukumäärää. Björkdungenista lomakkeen palauttivat kaikki vanhemmat, kun taas Kappelinmäen päiväkodissa vanhempien vastausprosentti oli vain 33,3%. Heidän vastauksiaan ei

näin ollen voi yleistää samalla tavalla kuin muiden, eivätkä siis Kappelinmäen tulokset ole yhtä luotettavia kuin muiden päiväkotien. Kiireisen aikataulun takia vastauksia ei ikävä kyllä ollut mahdollisuutta ruveta karhuamaan.

Kyselylomakkeissa suurin osa oli monivalintakysymyksiä. Jonkin verran oli myös avoimia kysymyksiä, joihin työntekijät vastasivat hyvin, mutta osa vanhemmista ei ollenkaan. Avoimien kysymysten hyvä puoli on se, että niistä saa laajempaa tietoa. Rasti ruutuun -periaate on kuitenkin nopea ja helppo vastaustapa ja ajateltiin, että niin vastauksia saataisiin paremmin etenkin vanhemmilta. Lomakkeet käsiteltiin jakamalla vanhempien vastaukset kolmeen ja työntekijöiden vastaukset neljään osaan päiväkodin perusteella. Näin saatiin selville eri päiväkotien väliset erot.

Paakaran päiväkodissa oltiin havainnoimassa toimintaa kahtena päivänä, yhden aamupäivän ja yhden iltapäivän verran. Toimintaan ei osallistuttu, vaan tapahtumia seurailtiin sivusta ja tehtiin muistiinpanoja.

8. TULOKSET

Tutkimustuloksia analysoidessa kyselyt jaettiin lasten vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden mielipiteisiin. Lisäksi vertailtiin jonkin verran vastauksia eri päiväkotien perusteella, mikäli niiden välillä jossain kohden on huomattavia eroja. Vanhempien ja työntekijöiden lomakkeissa on jonkin verran samoja kysymyksiä, jolloin nähdään onko heidän mielipiteillään eroavaisuuksia samoista asioista. Myös päiväkodissa tekemiä havaintoja selvitellään. Lopussa on yhteenveto tutkimuksen tuloksista.

8.1 Vanhempien mielipiteet omahoitajuudesta

Tutkimukseen osallistuneet lasten vanhemmat olivat tyytyväisiä omahoitajuuteen. Erityisen tärkeinä he pitivät keskusteluja omahoitajan kanssa. Toisaalta heitä huolestutti omahoitajan mahdolliset poissaolot työstä.

8.1.1 Hoidon aloitus

Kaikki vanhemmat vastasivat, että heidät otettiin perheenä erittäin hyvin vastaan lapsen aloittaessa hoidon päiväkodissa. Niinikään kaikki vanhemmat olivat yhtä mieltä siitä, että heillä oli ollut mahdollisuus puhua hoidon aloittamiseen liittyvistä tunteista ja ajatuksista lapsensa omahoitajan kanssa. Se jäi selvittämättä, miten hyvin he olivat tilaisuuden käyttäneet, mutta ainakin sellaista oli siis tarjottu. Kolmannessa kysymyksessä tiedusteltiin, lievittikö omahoitajan läsnäolo lapsen eroahdistusta hoidon alkuvaiheessa. Gerby daghemissä ja Pursimiehenkadun päiväkodissa suurin osa vanhemmista (75%) vastasi, että omahoitajan läsnäolo lievitti eroahdistusta hyvin paljon. Kappelinmäen päiväkodin vanhemmista suurin osa (75%) oli sitä mieltä, että omahoitajan läsnäolo lievitti eroahdistusta melko paljon. Kukaan ei valinnut melko vähän - tai ei yhtään -vaihtoehtoja.

8.1.2 Suhde omahoitajaan

Vanhemmat olivat sitä mieltä, että omahoitaja oli aidosti kiinnostunut heidän lapsensa asioista. Ainoastaan yksi vanhempi vastasi, ettei osaa sanoa. Vanhemmat olivat myös sitä mieltä, että heidän lapsensa otettiin yksilönä huomioon päi-

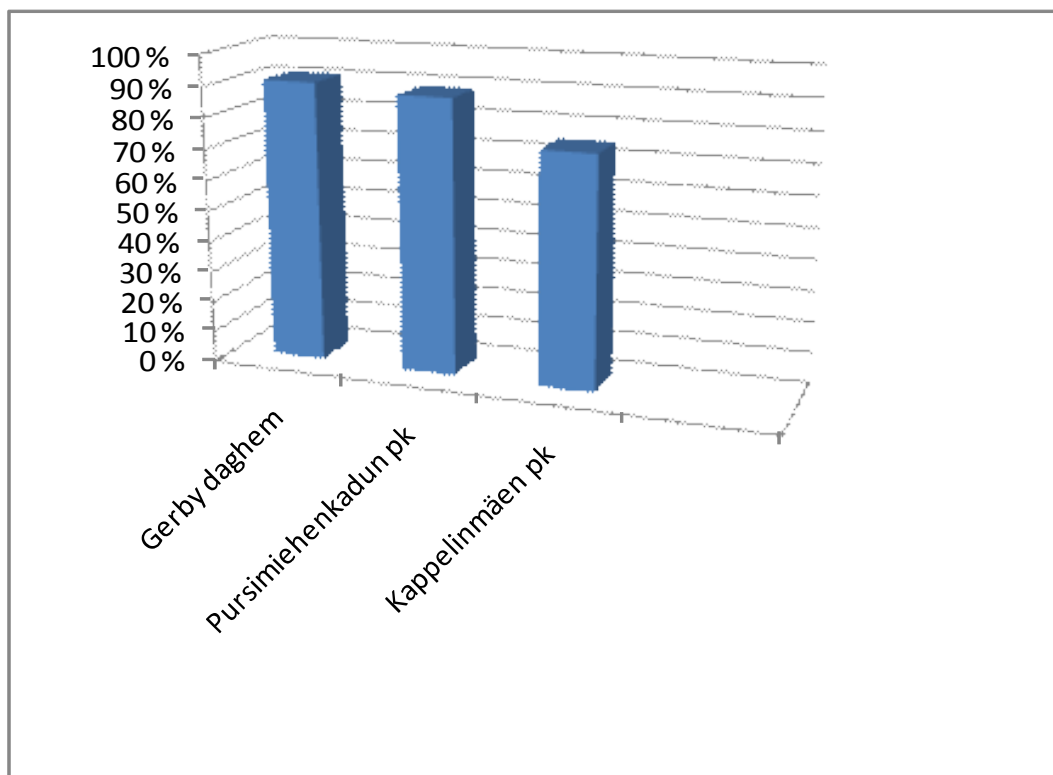
väkodissa. Jälleen vain yksi vanhempi vastasi, ettei osaa sanoa. On yllättävää, että suurista lapsiryhmistä huolimatta vastaukset edellisiin kysymyksiin olivat näin positiivisia. Päiväkodissa, jossa ei ole käytössä omahoitajuutta, olisi tuskin tullut samanlaisia vastauksia. Työntekijän on mahdotonta keskittyä 4:n ”oman” lapsen sijaan kaikkien 12:n lapsen asioihin yhtä aikaa. Kappelinmäen ja Pursimiehenkadun päiväkodeissa kaikki vanhemmat kokivat, että heidän lapsellaan oli vahva tunne-side hänen omahoitajaansa. Gerby daghemissä tätä mieltä oli vähän yli puolet (54,5 %) vanhemmista ja loput eivät osanneet sanoa.

Kohdassa 8. kysyttiin, helpottiko omahoitajuus lasten vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden välistä yhteistyötä. 54,2 % vanhemmista ajatteli omahoitajuuden helpottavan yhteistyötä hyvin paljon ja loput arvelivat yhteistyön helpottuvan melko paljon. Työntekijöille on helpompaa keskittyä 12:n perheen sijaan vain muutamaan ja vanhemmillekin on helpompi asioida ja kommunikoida lähinnä omahoitajan kanssa. Pursimiehenkadulla kaikki vanhemmat kokivat pystyvänsä puhumaan omahoitajan kanssa vaikeistakin asioista. Gerby daghemissä 63,6 % vastasi samoin, Kappelinmäellä 50 %. Loput eivät osanneet sanoa. Osa vanhemmista ei luultavasti osannut vastata kysymykseen siitä syystä, että heillä ei ehkä ollut ollut tarvetta tai halua puhua vaikeista asioista. Toisaalta vaikeista asioista puhuminen saattaa osittain olla kytköksissä vanhemman luonteeseen ja ajatus-maailmaan, eikä välttämättä kerro ainoastaan vanhemman ja omahoitajan välisen suhteen laadusta.

Suurin osa vanhemmista (83,3%) oli sitä mieltä, etteivät omahoitajan poissaolot tai erilaiset työvuorot olleet aiheuttaneet ongelmia. Kolmessa vastauksessa asiaa ei osattu kommentoida ja vain yhdessä vastauksessa ongelmia oli ilmaantunut. Yllätyin myös siitä, että 100% :lla vanhemmista oli ollut tarpeeksi aikaa keskustella lapsensa omahoitajan kanssa. Ehkä vanhemmat eivät siis koe suurempaa tarvetta keskustella sen enempää. Gerby daghemissä 90,9 % vanhemmista oli erittäin tyytyväisiä omahoitajuuteen lapsensa päiväkodissa. Pursimiehenkadulla erittäin tyytyväisiä oli 88,8 % ja Kappelinmäellä 75 %. Kaiken kaikkiaan 87,5 % vanhemmista oli erittäin tyytyväisiä omahoitajuuteen ja loput eli 12,5 % oli melko tyytyväisiä.

Taulukko 1.

Lasten vanhemmat ovat erittäin tyytyväisiä omahoitajuuteen.

8.1.3 Avoimet kysymykset

Missään päiväkodissa vanhempien tietoon ei ollut tullut tilannetta, jossa omahoitajaa oltaisiin haluttu vaihtaa, joten he eivät osanneet kommentoida asiaa sen enempää. Tosin osaa tuntui kiinnostavan, olisiko omahoitajan vaihto ollut mahdollista.

Toisessa avoimessa kysymyksessä kysyttiin, miten lapsen omahoitaja oli tukenut vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Kaikista päiväkodeista tuli hyvin samantyyllisiä vastauksia. Omahoitaja oli tukenut vanhempia keskustelemalla avoimesti erilaisista lapseen liittyvistä asioista, myös vaikeista tilanteista, sekä vaihtamalla kuulumisia ja kertomalla lapsen päivästä tuomis- ja hakutilanteissa. Luultavasti vanhemmat arvostavat kovasti rehellisyyttä, vaikka negatiivista palautetta voikin

sillä hetkellä olla vaikea ottaa vastaan. Kuitenkin pelkkä positiivinen palaute on valheellista, eikä vanhemmalle silloin anneta tilaisuutta auttaa lastaan hankalissa asioissa.

Vanhemmat kuulivat mielellään, miten lapsi käyttäytyi päiväkodissa, jolloin vanhempien ymmärrys lasta kohtaan kasvoi ja näkökulmia oli helpompi vaihtaa puolin ja toisin. Vanhemmat arvostivat myös työntekijöiden tarvittaessa annettuja neuvoja ja vinkkejä sekä lapsen johdonmukaista kohtelua. Suurin osa vanhemmista tuntui kovasti luottavan henkilökunnan kokemukseen, mutta osa tuntui luottavan enemmän omaan kasvatustyyliinsä.

Vanhemmat kokivat saavansa tukea myös siitä, että heitä kuunneltiin ja että päiväkodissa ja kotona vallitsi mahdollisimman pitkälle samat säännöt. Tällöin lapsen ei tarvinnut jatkuvasti hakea rajojaan päiväkodissa ja kotona. Työntekijät olivat myös tukeneet vanhempia kannustamalla lasta omatoimisuuteen, kuten potalla käymiseen sekä syömisen ja pukemisen opetteluun. Gerby daghemin yhdet vanhemmat olivat sitä mieltä, etteivät olleet saaneet tukea kasvatustehtävässään ja yhdet vanhemmat eivät olleet sitä mielestään tarvinneet.

Kappelinmäeltä kukaan vanhempi ei vastannut kysymykseen siitä, mitä epäkohtia omahoitajuudessa mahdollisesti piilee. Muita vanhempia huolestutti omahoitajan mahdolliset pitkät poissaolot. Vanhemmat miettivät sitä, että lapsi saattaisi tulla liian riippuvaiseksi omahoitajastaan, jolloin muut työntekijät eivät enää kelpaisi hänelle. Tämä on järkeenkäypää, mutta kuitenkin hiukan ristiriidassa sen asian kanssa, että monivalintakysymyksessä kenenkään vanhemman mielestä omahoitajan poissaolo ei ollut aiheuttanut ongelmia. Tai ehkä vanhemmat ja lapset olivat olleet niin onnekkaita, etteivät työntekijät olleet juurikaan sairastelleet tai lomailleet pidempään. Jotkut vanhemmat sanoivat lapsensa olleen omahoitajasta mustasukkaisia uusien lapsien aloittaessa hoidon. Tämä on toki luonnollista lapsen käytökselle ja sitä varmasti tapahtuu sellaisissakin ryhmissä, joissa ei toteuteta omahoitajuutta.

Osaa vanhemmista huolestutti myös se, että he eivät tulisi toimeen omahoitajan kanssa tai että lapsi ei hyväksyisi omahoitajaansa. Näin heille ei kuitenkaan aiem-

pien vastausten perusteella ollut ilmeisesti käynyt. Joku myös mietti miten omahoitajan vaihdos onnistuisi; Jos yhdet vanhemmat vaihtaisivat omahoitajaa, haluaisivatko muut vaihtaa perässä?

Myöskään omahoitajuutta koskeviin toiveisiin tai kehitystarpeisiin ei vastattu Kappelinmäellä. Pursimiehenkadulla ja Gerby daghemissä vanhemmat vaikuttivat hyvin tyytyväisiltä omahoitajuuteen nykyisellään. Joku toivoi, että lapsiryhmät olisivat pienempiä. Myös omahoitajuuden jatkumista esikouluun saakka toivottiin, sekä sitä, että lapsi saisi jatkaa saman omahoitajan kanssa isompien ryhmään siirtäessä.

8.2 Päiväkodin työntekijöiden mielipiteet

Päiväkodin työntekijät olivat tyytyväisiä omahoitajuuteen ja heidän mielestään se soveltui hyvin työmenetelmäksi.

8.2.1 Onko omahoitajuus hyvä työmenetelmä?

Työntekijät olivat saaneet tietoa omahoitajuudesta esimieheltään, työkavereiltaan sekä alan lehdistä ja kirjoista. Osalle omahoitajuus oli tuttua opiskelua ajoilta tai edelliseltä työpaikalta. Suuri osa työntekijöistä oli käynyt Vaasan kaupungin järjestämän Lapsen silmin -koulutuksen. Kappelinmäellä oli käynyt psykologi kouluttamassa henkilökuntaa omahoitajuuteen.

Suurimman osan mielestä (77,8 %) omahoitajuuteen oppiminen oli melko helppoa. Kolmen työntekijän mielestä se oli erittäin helppoa ja yksi työntekijä ei vastannut kysymykseen. Kenenkään mielestä omahoitajuuteen oppiminen ei ollut melko vaikeaa tai hyvin vaikeaa. Aivan jokaisella työntekijällä ei välttämättä ollutkaan kokemusta muunlaisesta työtavasta, jos he olivat aloittaneet työskentelyn päiväkodissa vasta vähän aikaa sitten. Vastauksiin vaikutti varmasti muun muassa myös se, missä määrin kussakin ryhmässä omahoitajuutta toteutettiin ja miten pitkään henkilö oli tottunut työskentelemään toisin, sekä henkilökohtaiset intressit.

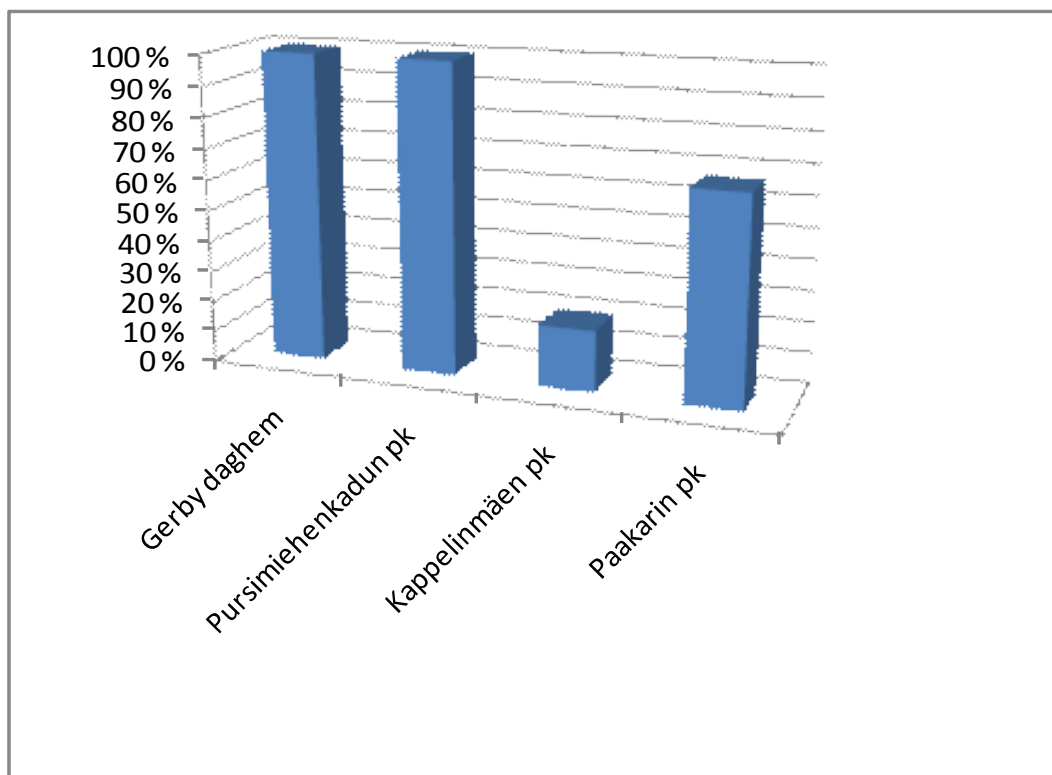
72,2 % työntekijöistä oli sitä mieltä, että roolijaot ja tiedonvälitys toimivat melko hyvin heidän työyhteisössään. Neljän työntekijän mielestä ne toimivat erittäin hy-

vin ja yhden mielestä melko huonosti. Kysymys esitettiin mielenkiinnosta muun muassa siihen, aiheuttaako omahoitajat ja heidän ”omat” lapsensa ongelmallista tai liiallista jakautumista omiin ryhmiinsä tai aiheutuuko tästä informaatiokatkoksia niin, etteivät muut työntekijät tiedä toisen omahoitajan lapsista heille tarpeellisia asioita.

Pursimiehenkadulla ja Gerby daghemissä kaikki työntekijät sanoivat omahoitajuuden soveltuvan työmenetelmäksi todella hyvin. Kaiken kaikkiaan 55,6 % oli samaa mieltä. Kappelinmäellä 80 % ja Paakaran päiväkodissa 33,3 % sanoi omahoitajuuden soveltuvan työmenetelmäksi melko hyvin. Paakarissa omahoitajuus on tällä hetkellä vielä uusi opeteltava asia, eikä se ole heillä käytössä vielä yhtä laajasti kuin muissa tutkimukseen osallistuneissa päiväkodeissa, joten tämä luultavasti vaikutti osaltaan heidän vastauksiinsa.

Taulukko 2.

Työntekijöiden mielestä omahoitajuus soveltuu työmenetelmäksi todella hyvin.

55,6 % henkilökunnasta sanoi hankkineensa paljon tietoa lapsen kiintymyssuhteen muodostumisesta ja merkityksestä. 44,4 % oli saanut tietoa jonkin verran. Kysymys ei ollut avoin, joten jäi hämärän peittoon millaista tietoa työntekijöillä loppujen lopuksi oli. Oliko se vain työssä nähtyä ja kuultua tai mahdollisesti omien lasten kautta saatua kokemusta vai tarkempaa teoretietoa kirjoista? Pienten lasten hoito ja erityisesti omahoitajuus perustuu suurelta osin lapsen kiintymyssuhteiden kannatteluun, joten on hiukan huolestuttavaa, että noinkin suuri osa henkilökunnasta oli hankkinut tietoa asiasta vain jonkin verran. Ehkä nyt kysymys muokattaisiin toisin. Saatettaisiin esimerkiksi kysyä, miten moni oli kuullut John Bowlbyn kiintymyssuhdeteoriasta.

Suurin osa vastaajista sanoi heidän ryhmässään työskentelevän pääsääntöisesti sensitiivisiä ja välittäviä aikuisia, jotka olivat aidosti kiinnostuneita lasten asioista. Kuitenkin saatiin kaksi vastausta, joiden mukaan työyhteisössä oli aikuinen, jonka oli vaikea kohdata lasta aidosti. Nämä vastaukset tulivat Paakarista ja Kappelinmäeltä, eli niistä päiväkodeista, joista henkilökunnan vastauksia tuli lukumäärällisesti eniten. Voi siis olettaa, että suurempaan joukkoon tällaisia työntekijöitä mahtuu enemmänkin. He saattavat olla väärällä alalla tai liian puutuneita työhönsä. Tällaiseen ilmiöön tulisi jokaisen alalla työskentelevän kiinnittää huomiota ja puuttua.

Kysymyksessä 7 haluttiin lyhyesti selvittää, miten eri päiväkodeissa toimittiin uuden lapsen aloittaessa hoidon. Paakarissa perhe tuli ensin tutustumaan päiväkotiin, minkä jälkeen omahoitaja teki kotikäynnin vanhempien suostumuksella. Kotikäyntejä tehtiin toistaiseksi kuitenkin vain Pikkupullissa, ei sisarusryhmässä Pipareissa. Kotikäynnin jälkeen alkoi mieluiten kaksikin viikkoa kestävä tutustumisjakso, jolloin vanhemmat totuttivat hiljalleen lasta päivähoitoon. Kappelinmäellä käytännöt vaihtelivat henkilökunnan vastausten mukaan. Tähän lienee syyinä työntekijöiden vastaukset eri ikäisten lasten ryhmistä. Jossain ryhmässä kotikäynti tehtiin heti omahoitajan yhteydenoton jälkeen, toisessa ryhmässä vanhemmat tulivat ennen kotikäyntiä vierailulle päiväkotiin. Pursimiehenkadulla tehtiin kotikäynti ennen päiväkotiin tuloa ja Gerby daghemissä omahoitajan yhteydenoton jälkeen vanhemmat tulivat päiväkotiin ilman lasta, minkä jälkeen

oli kotikäynti ja sitten tutustumisjakso.

Osan mielestä perhe oli hyvä kohdata ensin neutraalilla maaperällä päiväkodissa, minkä jälkeen omahoitajan oli perheeseen jo hiukan tutustuttuaan helpompi mennä heidän kotiinsa ja vanhempien helpompi ottaa hoitaja vastaan. Suurin osa oli kuitenkin sitä mieltä, että lapsen oli parempi kohdata uusi aikuinen omassa kodissaan, jolloin päiväkotiin tultuaan hänellä oli siellä jo yksi tuttu ihminen. Vanhempien tulo päiväkotiin ensimmäisen kerran ilman lasta perustui lähinnä siihen, että he voivat myöhemmin esitellä lapselle paikkoja työntekijän sijaan. Henkilökunta painotti myös sitä, ettei lasten koteihin menty vasten vanhempien tahtoa ja tutustumisessa edettiin niin kuin kullekin perheelle oli hyväksi.

8.2.2 Omahoitajuus ja lapsi

Päiväkodin työntekijät olivat sitä mieltä, että omahoitajan läsnäolo lievitti lapsen eroahdistusta hyvin paljon (55,6 %) tai melko paljon (33,3%). Ainoastaan yksi työntekijä vastasi eroahdistuksen lievenneen melko vähän ja yhdellä ei ollut paljoa kokemusta, joten hän ei osannut vastata. Tulos ei paljon poikkea vanhempien vastauksista. Kuten aiemmin todettiin, hekin olivat sitä mieltä, että omahoitajan läsnäolo lievitti eroahdistusta hyvin paljon tai melko paljon. Asia on toki tapauskohtainen; jollekin lapselle kelpaa vain yksi aikuinen ja toinen lapsi hyväksyy kaikki aikuiset.

66,7 % henkilökunnasta katsoi, että lapsen ja omahoitajan välillä oli vahva tunneside. Vastaava luku vanhempien vastauksissa oli lähes 80 %. Työntekijöistä kahden mielestä lapsen ja omahoitajan välillä ei ollut vahvaa tunnesidettä, kaksi ei osannut sanoa ja kaksi kertoi yli vastausvaihtoehtojen, että osalla oli ja osalla ei. Saattaa olla, että vanhemmat ajattelevat asiaa enemmän lapsen näkökulmasta. Piennelle lapselle ja hänen perheelleen omahoitaja voi olla hyvinkin tärkeä. Osa päiväkodin henkilökunnasta katsoo asiaa ehkä enemmänkin ammatillisesta näkökulmasta, eivätkä he koe sitovansa lapsiin syvää tunnesidettä, vaikka heistä hyvää huolta pitävätkin. Ja tietysti asia on niin, että osalla lapsista ja aikuisista on vahva tunneside keskenään ja osalla ei. Tähän vaikuttaa varmasti suurelta osin myös kunkin oma persoonallisuus. Toisaalta joidenkin kanssa kemiat vain kohtaavat pa-

remmin kuin toisten.

66,7 % työntekijöistä ei kokenut, että omahoitajan poissaolot tai erilaiset työvuorot aiheuttivat lapsille ongelmia. 27,8 % puolestaan kertoi sen aiheuttaneen ongelmia. Vastaavat luvut vanhempien vastauksissa olivat 83,3 % ja 4,2 %. Väliin jäivät vastaukset olivat c) en osaa sanoa. Lienevätkö hiukan erilaiset vastaukset seurausta siitä, että työntekijät ovat koko ajan paikalla seuraamassa lapsia ja erilaisia tilanteita päiväkodissa. Vanhemmat eivät voi tietää kaikkia päivän tapahtumia tuomis- ja hakutilanteiden perusteella. Tämähän tarkoittaisi kuitenkin sitä, ettei henkilökunta ole informoinut vanhempia riittävästi.

Yhdessä avoimessa kysymyksessä kysyttiin, tukiko omahoitaja lapsen ja vanhemman välistä suhdetta ja miten. Joku arveli, että kun lapsi sai hoidossa kiintyä yhteen aikuiseen, se tuki myös lapsen ja vanhemman välistä suhdetta. Esiin nousivat useasti päivittäiset keskustelut vanhempien kanssa ja jokavuotiset tai puolivuositain käydyt varhaiskasvatuskeskustelut. Henkilökunnan sanottiin olevan perheitä varten; heidän omaavansa tieto ja taito annettiin vanhempien käyttöön. Työntekijät opastivat ja kannustivat mielellään, unohtamatta kuitenkaan kasvatusasioiden pohtimista myös yhdessä vanhempien kanssa.

Monet kokivat, että kun ”oman” lapsen perheen oli oppinut tuntemaan paremmin ja oli käynyt heidän kotonaan, oli vanhempien kanssa helpompi jutella vaikeista asioista. Näkökulma lapsen ja perheen asioista laajenee ja näin työntekijät kokevat varmasti vanhemmat läheisemmiksi ja toisinpäin. Tiiviin yhteistyön ansiosta luottamuskin kasvaa. Erityisesti Kappelinmäellä korostettiin sitä, että omahoitaja otti puheeksi mahdolliset huolenaiheet vanhempien kanssa. Gerby daghem oli ainut päiväkotikoti, jossa mainittiin valokuvien tärkeydestä. He säilyttivät päiväkodissa esimerkiksi lasten vanhempien, sisarusten tai lemmikkieläinten valokuvia ja katselivat niitä päivittäin yhdessä lasten kanssa. Myös juttelemalla lapselle kodista, äidistä ja isästä he auttoivat lasta kannattelemaan muistikuvaa perheestään hoi-topäivän ajan.

8.2.3 Omahoitajuus ja lapsen vanhemmat

Kuten lasten vanhemmiltakin, kysttiin myös päiväkodin työntekijöiltä helpottiko omahoitajuus heidän mielestään vanhempien ja henkilökunnan välistä yhteistyötä. Työntekijöistä puolet oli sitä mieltä, että se helpotti yhteistyötä melko paljon ja hiukan vajaa puolet sanoi yhteistyön helpottuvan erittäin paljon. Yhden työntekijän mielestä omahoitajuus ei helpottanut yhteistyötä lainkaan. Lasten vanhemmat olivat siis asian suhteen hieman positiivisempia. Heistähän yli puolet oli sitä mieltä, että omahoitajuus helpotti yhteistyötä erittäin paljon ja kaikki loput valitsivat vastausvaihtoehdon b) melko paljon.

Työntekijät tukivat vanhempia heidän kasvatustehtävässään keskustelemalla ja kuuntelemalla, sekä neuvoja antamalla. Joku kertoi antavansa välillä kasvatusta käsitteleviä artikkeleita vanhemmille. Suurin osa työntekijöistä (72,2 %) oli sitä mieltä, että vanhemmat tukivat myös lapsen suhdetta omahoitajaansa. 22,2 % ei osannut sanoa ja yhden työntekijän mielestä vanhemmat eivät olleet tukeneet lapsen ja omahoitajan suhdetta. Ehkäpä asian tärkeydestä voisi kertoa enemmän vanhemmille. Toisaalta vanhemman ja omahoitajan väliset päivittäiset juttutuokiot tuomis- ja hakutilanteissa ovat jo sinällään lapselle hyvä merkki siitä, että aikuiset hyväksyvät toisensa.

Päiväkodin henkilökunta koki, että vanhemmat olivat tyytyväisiä omahoitajuuteen. 72,2 % ajatteli vanhempien olevan erittäin tyytyväisiä ja 27,8 % ajatteli heidän olevan melko tyytyväisiä. Ehkä työntekijät eivät olleet saaneet vanhemmilta tarpeeksi positiivista palautetta tai sitten he vähän aliarvioivat itseään, sillä todellisuudessa noin 88 % vanhemmista sanoi olevansa erittäin tyytyväisiä.

Oli yllättävää, että vanhemmat vastasivat heillä kaikilla olleen tarpeeksi aikaa keskustella asioista omahoitajan kanssa. Kuitenkin myös työntekijöistä suurin osa, 83,3 % sanoi, että aikaa oli ollut tarpeeksi. Vain 16,7 % sanoi, ettei aikaa keskusteluun ollut riittävästi. Korviin sattuu usein puheita siitä, kuinka vanhempien kanssa ei päiväkodissa olevan kiireen takia ole tarpeeksi aikaa ja mahdollisuuksia puhua asioista. Luultavasti juuri omahoitajuus helpottaa asiaa, kun työntekijä voi keskittyä pääasiassa keskustelemaan ”omien” lastensa vanhempien kanssa.

77,8 % työntekijöistä sanoi, etteivät vanhemmat odottaneet liikaa omahoitajalta. Tämä toivottavasti ylläpitää henkilökunnan motivaatiota, eivätkä he koe työtään sen suhteen liian kuormittavaksi. Noin 11 % valitsi vaihtoehdon c) en osaa sanoa ja saman verran vastasi, että vanhemmat odottivat liikaa omahoitajalta. Toinen näistä vastauksista tuli ryhmästä, jossa omahoitajuutta toteutettiin vasta pienissä määrin ja ehkä työntekijä sen tähden koki vanhempien vaatimukset liian suuriksi. Toisaalta taas ryhmässä, jossa omahoitajuutta toteutetaan enemmän, saattavat vanhempien vaatimukset jatkuvasti kasvaa. Joka tapauksessa toiset vanhemmat ovat vaativampia ja toiset ovat vähempään tyytyväisiä.

18:sta työntekijästä neljä tunsu tapauksen, jossa omahoitajaa oltiin haluttu vaihtaa ja näin oli myös menetelty. Tähän lienee syynä se, etteivät vanhemmat ja omahoitaja olleet syystä tai toisesta tulleet hyvin toimeen keskenään. Yhdessä tapauksessa kerrottiin lapsen halunneen itse vaihtaa omahoitajaansa. Avoimessa kysymyksessä omahoitajuuden haasteista työntekijät kertoivat, että lapselle tulisi kelvata muutkin aikuiset kuin omahoitaja. Muutoin ongelmia ilmenisi, erityisesti jos omahoitaja joutuisi jäämään pitkälle sairauslomalle. Toisaalta oltiin myös sitä mieltä, että lapsi saattaisi vieraantua omahoitajastaan, mikäli tämä olisi pitkään poissa.

Joku kertoi vanhempien virheellisesti olettaneen, että omahoitajan pitäisi olla aina paikalla, kun lasta tuotiin ja haettiin hoidosta. Todellisuudessa kullakin työntekijällä on omat työvuoronsa, eikä kukaan ole töissä aamusta iltaan. Jos yksi työntekijä on aamulla aikaisin vastaanottamassa lasta, ei hän todennäköisesti ole töissä enää myöhemmin iltapäivällä kun lasta haetaan.

Jotkut työntekijät valittelivat sitä, että esimerkiksi varhaiskasvatuskeskusteluille oli välillä hankala järjestää aikaa ja tilaisuutta. Keskustelun ajan lapsiryhmässä on tietenkin aina yksi työntekijä vähemmän ja osa koki huonoa omaatuntoa ryhmästä poissa ollessaan. Ongelmaksi koitui joidenkin työntekijöiden mielestä myös se, että omahoitaja keskittyi liiaksi vain ”omiin” lapsiinsa, eikä osannut ottaa vastuuta koko ryhmän toiminnasta. 2-5-vuotiaiden lasten sisarusryhmästä tuli vastaus, että ”omille” lapsille oli joskus vaikeaa keksiä toimintaa pienryhmässä, koska he olivat niin eri ikäisiä. Asia, joka on mielekäs 2-vuotiaalle, ei välttämättä ole sitä 5-vuotiaalle. Jos tehdään 5-vuotiaan kehitystasolle sopivia asioita, 2-vuotiaat eivät

pysy perässä.

Kahdessa vastauksessa sanottiin, ettei toiminnasta tulisi mitään ilman hyvää tiimi-työskentelyä ja asioissa joustamista. Omahoitajan työn sanottiin olevan välillä itsenäistä, kun oman pienryhmän kanssa lähdettiin esimerkiksi retkelle. Toisaalta kaikista lapsista tulisi työntekijöiden mukaan osata huolehtia.

Eräässä vastauslomakkeessa otettiin mielestäni hienosti esille näkökulma siitä, kuinka työntekijän on opittava elämään ammattimaisesti läheisessä suhteessa perheeseen. ”Lastenhoitajien ja lastentarhanopettajan on kestävä lapsen riippuvuus hoitajaansa.” Ja toisaalta ”omahoitajan tulee osata ohjata lasta myös muiden hoitavaksi”.

Lopuksi työntekijöiltä kysyttiin, mitä muuta he vielä toivoisivat omahoitajuudelta tai miten sitä voisi heidän mielestään kehittää. Esiin selkeimmin nousivat henkilökunnan lisäys ja lapsiryhmien koon pienentäminen. Erityisesti pienten lasten ryhmiin kaivattiin työntekijää, joka huolehtisi käytännön asioista, kuten sänkyjen peittämisestä ja pöytien pyyhkimisestä. Näin kasvatushenkilöstöllä olisi mahdollisuus keskittyä paremmin lapsiin. Esille nousi myös ajatus siitä, ettei henkilökunta ”tuijottaisi” liiaksi pelkkää ohjeistusta, vaan käyttäisi maalaisjärkeään ja toimisi siten kuin kulloinkin olisi parhaaksi.

Muutamassa vastauksessa toivottiin parempia mahdollisuuksia toteuttaa pienryhmätoimintaa järjestämällä tilat siihen sopiviksi. Kotikäynteihin toivottiin myös enemmän resursseja eli ilmeisesti henkilökuntaa. Joidenkin mielestä vanhemmille tulisi paremmin tämentää omahoitajuuden idea ja käytäntö silloin, kun lapsi aloittaa hoidon. Paakaran päiväkodissa, missä omahoitajuutta oltiin vasta aloitettu, toivottiin kotikäyntejä myös vähän isommille lapsille sekä enemmän pienryhmätoimintaa. Asiahan on kuitenkin henkilökunnan sovittavissa.

8.3 Havainnointia Paakaran päiväkodissa

Havaintoja ja muistiinpanoja tehtiin kahtena eri päivänä Paakaran päiväkodissa. Yksi aamupäivä ja yksi iltapäivä vietettiin sisarusryhmässä Pipareissa. Ryhmä koostui 16:sta noin 2-5-vuotiaasta lapsesta, kahdesta lastentarhanopettajasta ja yhdestä lastenhoitajasta. Pipareissa omahoitajuus ei ollut vieras käsite, mutta he toteuttivat sitä vasta pienissä määrin. Tämän takia kyselykaavakkeita ei annettu ryhmän lasten vanhemmille, vaan ainoastaan työntekijöille. Oli kiinnostavaa lähteä tarkkailemaan ryhmää, jossa omahoitajuutta oltiin vasta aloittelemassa. Tarkoituksena oli selvittää ryhmän kohtaamia erilaisia haasteita. Ryhmän työntekijöilläkään ei ollut vielä omahoitajuuden suhteen yhteistä linjaa, vaan jokainen tuntui hiukan haeskelevan omia ajatuksiaan ja mielipiteitään asiasta.

Aamulla, kun suurin osa lapsista tuli hoitoon, ryhmässä oli yksi työntekijä vastaanottamassa heitä. Syksy oli jo aika pitkällä ja uudetkin lapset tottuneet hoitoon, joten pahimmista aamuitkuista oltiin jo päästy yli, eikä omahoitajia kaipaillu. Aamupalalla lapset istuivat omissa pöydissään jaoteltuina pienryhmiin omahoitajansa mukaan. Pöydistä ei kuitenkaan millään kerralla lähdetty yhdessä omahoitajan kanssa, vaan työntekijät olivat sopineet kuka lähtee ensin valmiiden lasten kanssa osastolle, kuka auttaa käsienpesussa ja niin edelleen. Asiaan ei saatu selkeää vastausta. He sanoivat sen olevan niin ”jotenkin helpompaa”.

Aamupäivällä ei juurikaan toimittu omissa pienryhmissä. Henkilökunta sanoi, etteivät halunneet rikkoa lasten leikkejä käskemällä heitä pienryhmiinsä. Etenkin Pipareissa, jossa saman omahoitajankin lapset olivat kovin eri-ikäisiä, parhaat leikkikaverit eivät välttämättä olleet oman pienryhmän sisällä. Suuren ikähaitarin vuoksi omahoitajalle voi olla haasteellista keksiä mielekästä toimintaa pienryhmälleen. Pipareissa esimerkiksi jumppatuokiolla lapset jaettiin kahteen ryhmään iän mukaan.

Ennen ulkoilua lapset lähtivät vessaan ja pukemaan vähitellen, eivät kaikki yhtä aikaa. Pienryhmissä ei kuitenkaan puettu. Eräs työntekijä sanoi hänellä olevan kaksi niin haasteellista lasta, ettei hän mielellään jäänyt yksin heidän kanssaan pukemaan. Ulkoa ei myöskään tultu sisään omahoitajan kanssa, vaan henkilökunnal-

la oli selkeä järjestys siitä, kuka tulee sisälle ensin ja kuka viimeisenä. He perustelivat tätä sillä, että jokainen työntekijä tietää tarkalleen missä hänen on milloinkin oltava, ja siirtymätilanteet sujuvat näin jouhevasti. Lasten leikkejä ei tarvitse tarpeettomasti hajottaa kesken kaiken, eikä henkilökunnan tarvitse joka kerta ihmetellä, kuka lähtee sisälle ja milloin.

Ennen lounasta lapset katselivat kirjoja ja lukivat ruokaloron ryhmissä omahoitajansa kanssa. Ruokailun jälkeen, ennen päiväunia, he myös riisuutuivat kutakuinkin omissa pienryhmissään. Näin tilannetta saatiin rauhoitettua kun kaikki eivät olleet samassa paikassa, eivätkä lapset lähteneet niin helposti juoksentelemaan. Omahoitaja ei kuitenkaan saatellut lapsia nukkumaan, vaan tietty aikuinen auttoi lapsia vessassa ja toinen oli ottamassa heitä vastaan lepohuoneessa. Yksi jäi muihin tiloihin lapsen kanssa, joka ei koskaan voinut nukkua lepohuoneessa metelöinnin ja häiriköinnin vuoksi.

Iltapäivällä lapset heräilivät ja pukivat omaan tahtiinsa. Kun oltiin päästy välipalalle, aamuvuorolainen lähti kotiin. Iltapäivällä, kun suurin osa lapsista haettiin, ryhmässä oli työntekijöistä enää viimeisessä vuorossa oleva jäljellä.

Ryhmän työntekijät tuntuivat olevan sitä mieltä, että omahoitajuus oli hyvä asia ja ainakin osa olisi halunnut toteuttaa sitä suuremmassa määrin. He kuitenkin sanoivat, että olivat tottuneet aina toimimaan kuten toimivat. Henkilökunta olisi ehkä kaivannut käytännön vinkkejä ja neuvoja sellaisesta ryhmästä, jossa omahoitajuutta toteutetaan enemmän ja jossa se toimii. Selvittämättä jäi, miten eri päiväkodeissa toimitaan niissä tilanteissa, kun yhdellä omahoitajalla on muita vaativampi tai erityislapsi.

8.4 Tutkimustulosten yhteenveto

Kaiken kaikkiaan sekä päiväkodin henkilökunta että lasten vanhemmat olivat hyvin tyytyväisiä omahoitajuuteen Vaasan päiväkodeissa. Kaikki perheet oli otettu hyvin vastaan päiväkodissa lapsen aloittaessa hoidon ja vanhemmilla oli ollut mahdollisuus puhua hoidon aloittamiseen liittyvistä tunteista ja ajatuksista. Työntekijöiden mielestä omahoitajuuteen oppiminen oli melko helppoa (77,8 %) ja

suuremman osan mielestä (55,6 %) omahoitajuus soveltui työmenetelmäksi todella hyvin. Vain Kappelinmäen päiväkodissa oltiin lähinnä sitä mieltä, että omahoitajuus soveltui työmenetelmäksi melko hyvin. Työyhteisön roolijaot ja tiedonvälitys sujuivat lähinnä melko hyvin. 55,6 % työntekijöistä oli hankkinut tietoa lapsen kiintymyssuhteista paljon, mutta 44,4 % oli hankkinut tietoa vain jonkin verran. Olisi suotavaa, että henkilökunta olisi kiinnostuneempi hankkimaan asiasta enemmän tietoa. Tähän voivat varmasti päiväkotien esimiehet halutessaan vaikuttaa.

Käytännöt eri päiväkodeissa vaihtelivat hieman sen suhteen, kuka otti perheeseen yhteyttä lapsen aloittaessa hoidon ja missä uusi perhe tavattiin. Päiväkodeissa kuitenkin painotettiin sitä, ettei kotikäyntejä tehty vastoin vanhempien toivomusta. Myöskään työntekijöitä ei pakotettu kotikäynnille vastentahtoisesti. Esiin nousi myös pitkän tutustumisjakson merkitys yhdessä vanhempien kanssa.

Sekä työntekijöistä että vanhemmista suurin osa oli sitä mieltä, että omahoitajan läsnäolo lievitti hyvin paljon lapsen eroahdistusta. Vanhempien mielestä omahoitajat olivat aidosti kiinnostuneita lasten asioista ja lapset otettiin yksilöinä huomioon päiväkodeissa. Vanhemmat myös kokivat, että lapsilla oli vahva tunneside omahoitajiinsa. Työntekijät suhtautuvat lapsiin ilmeisesti enemmän ammatillisesta näkökulmasta, sillä heistä 33,3 % ei vastannut, että heillä olisi lapsiin vahva tunneside.

Vanhemmat saivat tukea kasvatustehtävänsä keskustelujen ja neuvojen välityksellä. Myös vanhempien kuunteleminen ja lapsen omatoimisuuteen kannustaminen nousivat esille. Vanhemmista suurin osa koki pystyvänsä puhumaan omahoitajan kanssa vaikeistakin asioista. Työntekijät korostivat sitä, että kun ”omat” lapset ja heidän perheensä oppi tuntemaan paremmin, oli vanhempien kanssa helpompaa jutella myös vaikeista asioista. Suurin osa työntekijöistä vastasi omahoitajuuden helpottavan vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä melko paljon. Vanhemmat olivat enimmäkseen sitä mieltä, että omahoitajuus helpotti yhteistyötä hyvin paljon. Suurin osa päiväkodin henkilökunnasta koki myös vanhempien tukevan lapsen suhdetta omahoitajaansa. Kaikilla vanhemmilla oli mielestään ollut tarpeeksi aikaa keskustella lapsensa omahoitajan kanssa, mutta työntekijöistä noin

28 % sanoi, ettei aikaa ollut tarpeeksi. 77,8 % työntekijöistä sanoi, etteivät vanhemmat odottaneet liikaa omahoitajalta.

Vanhemmista vain noin 4 % ja työntekijöistä noin 28 % sanoi omahoitajien poissaolojen tai erilaisten työvuorojen aiheuttaneen ongelmia. Asian suhteen on saattanut käydä informaatiokatkos vanhempien ja työntekijöiden välillä tai ehkä he katsovat asiaa eri näkökulmasta. Saattaa olla, että työntekijät laskevat mukaan heille itselleen aiheutuneet ongelmat, vaikka lapsilla ei mitään hätää olisi ollutkaan esimerkiksi omahoitajan sairastumisen vuoksi.

Kahdesta päiväkodista vastattiin, että työyhteisössä oli aikuinen, jonka oli vaikea kohdata lasta aidosti. Neljä työntekijää oli kuullut tapauksesta, jossa omahoitajaa oli vaihdettu vanhempien tai lapsen toivomuksesta. Vanhemmista kukaan ei tuntenut tällaista tapausta, mutta heitä kiinnosti tietää, olisiko omahoitajan vaihto mahdollista. Vanhempien mielestä olisi ongelmallista, jos he eivät tulisi hyvin toimeen lapsensa omahoitajan kanssa. Ongelmaksi heidän mielestään saattoi myös koitua omahoitajan pitkät poissaolot ja lapsen mustasukkaisuus hoitajasta sekä se, että lapselle ei kelpaisi kukaan muu aikuinen kuin omahoitaja. Työntekijöiden mielestä lapselle oli kelvattava muutkin aikuiset, eikä omahoitaja saisi liiaksi keskittyä vain ”omiin” lapsiinsa. Koko ryhmästä tulisi jokaisen ottaa vastuuta, vaikka työ saat-taakin välillä olla itsenäistä oman pienryhmän kanssa toimimista. Osa henkilökunnasta harmitteli kiirettä ja työntekijöiden poissaoloja. He sanoivat tiimityöskente-lyn ja joustamisen olevan välttämättömiä ryhmän toiminnalle. Perheen kanssa oli opittava elämään läheisessä suhteessa ja lapsen riippuvuus hoitajasta oli kestättävä. Omahoitajan tulisi kuitenkin osata ohjata lasta myös muiden aikuisten hoidet-tavaksi. Toisaalta lapsen pelättiin vieraantuvan omahoitajasta, mikäli tämä olisi paljon pois töistä.

Vanhemmilta tuli ideoita, että omahoitajuus jatkuisi esikouluun saakka ja että lap-si saisi jatkaa saman omahoitajan kanssa isompien ryhmään siirryttäessä. Myös ryhmien kokoa oltaisiin haluttu pienentää. Niinikään työntekijät toivoivat pienem-piä ryhmiä ja lisää henkilökuntaa. Etenkin varhaiskasvatuskeskusteluille ja koti-käynneille oli vaikea järjestää aikaa ja tilaisuutta. Työntekijät ehdottivat, että aina-kin pienten lasten ryhmään olisi hyvä saada henkilö huolehtimaan käytännön

asioista, kuten sänkyjen petaamisesta ja pöytien pyyhkimisestä. Näin kasvatushenkilöstölle avautuisi mahdollisuus keskittyä vain lapsiin. Myös päiväkodin tiloja toivottiin sellaisiksi, että pienryhmätoimintaa olisi helpompi toteuttaa.

8.5 Tutkimuksen luotettavuus ja käyttökelpoisuus

Tutkimuksen luotettavuus on hyvä, sillä kyselyiden vastausprosentit 81,8 % ja 61,5 % ovat melko korkeat lomakekyselyiksi. Ainoastaan Kappelinmäen päiväkodin vanhempien vastausprosentti oli alhainen, eivätkä heidän tuloksensa näin ollen ole erityisen luotettavia eri päiväkotien vertailussa.

Vastauslomakkeet oli täytetty huolella ja avointen kysymysten vastaukset olivat hyviä tiedon lähteitä. Havainnointi päiväkodissa aukaisi näkökulmaa omahoitajuuden haasteista. Työn luotettavuutta lisää se, että muut aiheesta tehdyt tutkimukset ovat antaneet hyvin samanlaisia tuloksia kuin nyt tehty tutkimus.

Opinnäytetyöstä on varmasti hyötyä erityisesti niissä päiväkodeissa, joihin sitä pyydettiin luettavaksi.

9. POHDINTA

Tutkimukselle asettamani tavoitteet toteutuivat mielestäni hyvin. Tutkimuksesta käy ilmi omahoitajuuden hyvät ja huonot puolet, sekä lasten vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden tyytyväisyys omahoitajuuteen. Jonkin verran sain myös ehdotuksia siitä, miten omahoitajuutta voitaisiin kehittää.

Opinnäytetyöni tekemisen aloittaminen todellakin venähti, mutta loppujen lopuksi aloitettuani tein työn pienessä ajassa valmiiksi. Kokopäivätyön ohessa opiskeluille ei tuntunut jäävän aikaa, joten oli oikea ratkaisu jäädä töistä pois ja tehdä opinnäytetyö yksin kotona. Yksin tehdessä sain tehdä asiat omalla tavallani ja itselleni parhaimpana ajankohtana. Huono puoli asiassa on se, että omia virheitään on vaikea huomata, eikä yhden ihmisen näkökulma ole tietenkään yhtä laaja kuin kahden. Tutkimuksen edetessä mieleeni tuli välillä asioita, joita olisi ollut hyvä tarkastella lähemmin, mutta siihen aika ei enää riittänyt. Toisaalta opinnäytetyöstä olisi voinut silloin tulla liian laajakin.

Opinnäytetyöni aihe on hyvin ajankohtainen. Omahoitajuus on nyt hurjasti lisääntymässä kaikissa päiväkodeissa, siitä järjestetään paljon koulutusta ja aiheesta keskustellaan ja kirjoitetaan lehdissä. Kun sain idean opinnäytetyöni aiheeseen, se ei vielä ollut yhtä suurena yleisenä puheenaiheena kuin nyt. Hiljattain tehdyt tutkimukset ovat antaneet samankaltaisia tuloksia kuin opinnäytetyöni. Kokemukseni työelämästä ja lukemani kirjallisuus tuki myös tutkimuksessani esille nousseita seikkoja.

Motivaatiotani opinnäytetyön tekemisen aikana piti yllä omakohtaiset kokemukseni päiväkodissa työskentelystä sekä mielenkiintoni omahoitajuutta kohtaan. Toivoisin, että omahoitajuutta toteutettaisiin enemmän myös meidän päiväkodissa. Olin iloisesti yllättynyt, että sekä lasten vanhemmat että päiväkodin työntekijät suhtautuivat todella positiivisesti kyselyihin. Päiväkodeista jopa pyydettiin opinnäytetyötäni luettavaksi. Opinnäytetyötä tehtäessä onkin todella tärkeää, että voi kokea työstään olevan hyötyä muillekin.

Työn tekemisestä on ehdottomasti ollut hyötyä minulle myös työelämääni ajatel-

len. Tietoni omahoitajuudesta ja kiintymyssuhteista on lisääntynyt paljon. Tehtyäni tutkimuksen, jossa otettiin huomioon sekä palvelun käyttäjät että työntekijät, koen saaneeni vielä enemmän valmiuksia pohtia asioita useammasta näkökulmasta. Ammatillista kasvuani ajatellen olen saanut todeta, että yhteistyön kehittämiseen ja ylläpitämiseen tarvitaan paljon aikaa, erilaisia työmenetelmiä ja voimavaroja.

LÄHTEET

Becker-Weidman, Arthur & Shell, Deborah (2008). Auta lasta kiintymään. Vuorovaikutteinen kehityspsykoterapia traumaperäisen kiintymyshäiriön hoidossa. (Ritanen, Liisa, suom.) Tampere. Esa Print Oy. (Alkuperäisteos Creating Capacity for Attachment. Dyadic Developmental Psychotherapy in the Treatment of Trauma-Attachment Disorders)

Bowlby, J. (1969). Attachment and Loss: Volume 1, Attachment. London. Hogart Press.

Erickson, Inger & Kaminen, Merja & Sigfrids, Arja (2006). Pikku Saga. Pienten lasten hyvinvointia tukeva projekti [online]. Vaasa. Vaasan kaupunki, 31.5.2006 [viitattu 24.9.2010]. Saatavilla [www muodossa: <URL:http://www.google.fi/#hl=fi&source=hp&q=pikku+saga+projekti+vaasa&btnG=Google-haku&aq=f&aqi=&aql=&oq=pikku+saga+projekti+vaasa&gs_rfai=&fp=171480ee4d2f8c3f>](http://www.muodossa.fi/URL:http://www.google.fi/#hl=fi&source=hp&q=pikku+saga+projekti+vaasa&btnG=Google-haku&aq=f&aqi=&aql=&oq=pikku+saga+projekti+vaasa&gs_rfai=&fp=171480ee4d2f8c3f)

Gammelgård, Lillemor (1.6.2010). Lasten silmin (luento). Vaasa. Silveria hotelli- ja ravintolaoppilaitos.

Holopainen, Anna (2010). Lapsen voi kohdata - tai ohittaa. Lapsen maailma nro 8.

Kalland, Mirjam (2006). Lapsiperheen hyvinvointi [online]. [viitattu 2.10.2010.] Saatavilla [www muodossa: <URL:http://info.stakes.fi/NR/ronlylers/BDF3EAO-A525-B1EFD7D86DC02570/0/Lapsiperheenhyvinvointi_Kalland_3_.pdf>](http://info.stakes.fi/NR/ronlylers/BDF3EAO-A525-B1EFD7D86DC02570/0/Lapsiperheenhyvinvointi_Kalland_3_.pdf)

Kalliala, Marjatta (2008). Kato mua! Kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa? Helsinki. Gaudeamus.

Kaskela, Marja & Kekkonen Marjatta (2006). Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vaajakoski. Gummerus.

Kaskela, Marja & Kronqvist Eeva-Liisa (2007). Niin ainutlaatuinen. Näkökulmia lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Jyväskylä. Gummerus.

Ketola, Jari (2008). Menetyksistä mahdollisuuksiin. Perhehoitoa lasten ja vanhemmuuden tueksi. Juva. WS Bookwell Oy.

Kontu, Elina & Suhonen, Eira (2006). Painos 2. Erityispedagogiikka ja varhaislapsuus. Helsinki. Yliopistopaino Kustannus.

Laki lasten päivähoidosta 1973/36

Lund, Tarja (2009). Auta lasta kasvamaan- hanke. Koulutusmateriaali [online]. 28.3.2009 [viitattu 26.9.2010]. Saatavilla [www muodossa: <URL:http://autalastakasvamaan.blogspot.com/2009/03/taapero-paivahoidossa.html>](http://autalastakasvamaan.blogspot.com/2009/03/taapero-paivahoidossa.html)

Nurmi, Jari-Erik & Ahonen, Timo & Lyytinen, Heikki & Lyytinen, Paula & Pulkkinen, Lea & Ruoppila, Isto (2006). Ihmisen psykologinen kehitys. WSOY Oppimateriaalit Oy.

Pihlaja, Päivi & Kontu, Elina (2001). Työkaluja päivähoidon erityiskasvatukseen. Helsinki. Edita Oyj.

Pihlajasaari, Jouni (2010). Monta itkua jää itkemättä. Pohjalainen 27.9.2010: 4.

Silvén, Maarit (2010). Varhaiset ihmissuhteet. Polku lapsen suotuisaan kehitykseen. Helsinki. Minerva Kustannus Oy.

Sinkkonen, Jari (2003). Pesästä lentoon. Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. Helsinki. WSOY.

Sinkkonen, Jari & Kalland, Mirjam (2001). Varhaiset ihmissuhteet ja niiden häiriintyminen. Helsinki. WSOY.

Starck, Sinikka (2005). Vaasan varhaiskasvatussuunnitelma. Hyvä lapsuus – hyvän elämän alku. Vaasan kaupunki.

Tuliharju, A. (2001). Auta lasta kasvamaan. Päivähoidon ja lasten ennaltaehkäisevän mielenterveystyön kehittämishanke 2001-2003. Loppuraportti. Kuopio. Kuopion painatuskeskus.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005). Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Oppaita 56. Saarijärvi. Gummerus.

LIITELUETTELO

Liite 1. Tutkimuslupa-anomus

Liite 2. Tutkimuslupa

Liite 3. Kyselylomake päiväkodissa olevien lasten vanhemmille

Liite 4. Kyselylomake päiväkodin työntekijöille

Vaasan kasvat- ja opetusvirasto
Vs. varhaiskasvatusjohtaja Lillemor Gammelgård
Vaasanpuistikko 16
65100 Vaasa

OPINNÄYTETYÖLUPAHAKEMUS

Olen vaasalainen sosionomi- (AMK)opiskelija ja valmistun Vaasan ammattikorkeakoulusta tänä talvena (2010). Haen teiltä lupaa opinnäytetyöni tekemiseen.

Opinnäytetyöni aiheena on omahoitajuus päiväkodissa. Tutkimuksessani on tarkoitus käsitellä omahoitajuutta, kiintymyssuhteita ja kasvatuskumppanuutta. Tavoitteenani on tutkia omahoitajuuden hyviä ja huonoja puolia sekä päiväkodin työntekijöiden ja lasten vanhempien tyytyväisyyttä omahoitajuuteen. Tarkoitukseni on myös saada sekä lasten vanhemmilta että päiväkodin henkilökunnalta ehdotuksia siitä, miten omahoitajuutta voitaisiin kehittää.

Teen kyselylomakkeet sekä työntekijöille että lasten vanhemmille kahteen suomenkieliseen ja yhteen ruotsinkieliseen päiväkotiin Vaasassa.

Toivon, että suhtaudutte myönteisesti tutkimukseeni. Mikäli teillä on kysyttävää tutkimukseeni liittyen, minulle voi soittaa numeroon 0503238378 tai lähettää sähköpostia e0300405@puv.fi. Yhteyttä voi ottaa myös opinnäytetyöni ohjaajaan osastonjohtaja/yliopettaja Hans Frantziin p. 0503238976 tai hans.frantz@puv.fi.

Ystävällisin terveisin,

Ella Purtanen

Vaasan kaupunki Vasa stad

Kasvatus- ja opetusvirasto

Verket för förskola och utbildning

Varhaishkasvatusosasto/Avdelningen för småbarns- och förskoleområdet

Viranhaltija- Tjänsteinnehavare

Varhaishkasvatusjohtaja - Direktören för småbarns- och förskoleområdet

Päätös - Beslut

29.9.2010

Pykälä - Paragraf

108/2010

Dno - Dnr

Ksittelijä - Föredragande

lg

Asia - Ärende

Tutkimuslupa/Tila Puranen

Ksitys - Föreslag

Sosionomiopiskelija (Vaasan ank) Tila Puranen anoo tutkimuslupa opinnäytetyöhön liittyen.

Opinnäytetyön aiheena on omahoitajuus päiväkodissa. Tutkimuksen tarkoituksena on käsitellä omahoitajuutta, kyttyvyyssuhteita ja kasvatuksellisuutta.

Tutkimus on tarkoitettu toteuttaa kahdessa suomenkielisessä ja yhdessä ruotsinkielisessä päiväkodissa haastatteleamalla henkilöitä sekä lasten vanhempia.

Tutkimuslupa-anomus sekä kyselykaavakkeet liitteinä

Päätös - Beslut

Hyväksyn edellyttäen, että salassapitovelvollisuutta noudatetaan, ao. päiväkodit antavat suostumuksensa kyselyä varten ja että valmis opinnäytetyö luovutetaan varhaishkasvatusosastolle. Ostopalvelunäpäiväkoodeita tulee tutkimuslupa antaa erikseen.

Allekirjoitus - Underskrift

Lillemor Gammelgård, vs. varhaishkasvatusjohtaja

Tiedoksianto - För kändgörelse Vapcoola E Puranen, ao. päiväkodit

Lisätietoja antaa - Tilläggsuppgifter ges av

Lillemor Gammelgård, vs. varhaishkasvatusjohtaja, 325 2660

Otteen oikeaksi todistaa

Utdragets riktighet bekräftar

Oikaisuvaatitusohje - Anvisning för rättelseyrkande

Päätökseen liittyvään on voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatituksen alle mainitulle viranomaiselle 14 päivän kuluessa päätöksen toimituspäivästä.

Den som är missnöjd med detta beslut kan inom 14 dagar från delgivandet av beslutet framsätta ett skriftligt rättelseyrkande till

Varhaishkasvatus- ja opetusvirastoa

PL 2, Vaasapuistikko 16

65100 VAASA

Nämnden för småbarns- och grundläggande utbildning

PB 2, Vasaplatsen 16

65100 VAASA

Hyvät vanhemmat!

Olen sosionomiopiskelija Vaasan ammattikorkeakoulusta ja teen opinnäytetyötäni omahoitajuudesta päiväkodissa. Tutkimuksessani kysyn lasten vanhempien ja työntekijöiden mielipiteitä muutamista päiväkodeista Vaasassa.

Toivon, että suhtaudutte kyselyyn myönteisesti ja palautatte sen **ke 13.10.-10** mennessä lapsenne päiväkotiin, josta tulen hakemaan kyselyt. Jokaisen vastaus on tärkeä, jotta saisin mahdollisimman tarkan käsityksen vanhempien mielipiteistä. Kyselylomakkeeseen ei tarvitse laittaa nimeä eikä antamianne tietoja luovuteta ulkopuolisille. Jos teillä on jotain kysyttävää, voitte soittaa minulle.

Ystävällisin terveisin,

Ella Purtanen

sosionomiopiskelija

050 323 8378

KYSELY VANHEMMILLE

1. Otettiinko teidät perheenä hyvin vastaan lapsenne aloittaessa hoidon päiväkodissa?

- a) erittäin hyvin
- b) melko hyvin
- c) melko huonosti
- d) erittäin huonosti

2. Oliko teillä mahdollisuus puhua hoidon aloittamiseen liittyvistä tunteista ja ajatuksista omahoitajan kanssa?

- a) kyllä
- b) ei
- c) en osaa sanoa

3. Lievittikö omahoitajan läsnäolo mielestänne lapsenne eroahdistusta hoidon alkuvaiheessa?

- a) hyvin paljon
- b) melko paljon
- c) melko vähän
- d) ei yhtään

4. Onko lapsenne omahoitaja mielestänne aidosti kiinnostunut lapsenne asioista?

- a) kyllä
- b) ei
- c) en osaa sanoa

5. Otetaanko lapsenne yksilönä huomioon päiväkodissa?

- a) kyllä
- b) ei
- c) en osaa sanoa

6. Koetteko, että lapsellanne on vahva tunneside hänen omahoitajaansa?

- a) kyllä
- b) ei
- c) en osaa sanoa

7. Onko lapsenne omahoitaja tukenut teitä kasvatustehtävässänne? Miten?

8. Luuletteko, että omahoitajuus helpottaa lasten vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden välistä yhteistyötä?

- a) hyvin paljon
- b) melko paljon
- c) melko vähän
- d) hyvin vähän

9. Oletteko olleet tyytyväisiä omahoitajuuteen lapsenne päiväkodissa?

- a) erittäin tyytyväisiä
- b) melko tyytyväisiä
- c) melko tyytymättömiä
- d) erittäin tyytymättömiä

10. Onko teillä ollut tarpeeksi aikaa keskustella lapsenne omahoitajan kanssa?

- a) kyllä
- b) ei
- c) en osaa sanoa

11. Pystytkö puhumaan omahoitajan kanssa vaikeistakin asioista?

- a) kyllä
- b) ei
- c) en osaa sanoa

12. Ovatko lapsenne omahoitajan poissaolot tai erilaiset työvuorot aiheuttaneet ongelmia?

- a) kyllä
- b) ei
- c) en osaa sanoa

13. Onko tietoonne tullut tilannetta, jossa vanhemmat olisivat halunneet vaihtaa lapsensa omahoitajaa? Täytettiinkö heidän toiveensa?

14. Mitä ongelmia tai epäkohtia omahoitajuudessa mielestänne piilee?

15. Mitä muuta toivoisitte omahoitajuudelta tai miten sitä voisi mielestänne kehittää?

**KIITOS VASTAUKSISTANNE JA AJASTANNE! HYVÄÄ SYKSYN
JATKOA!**

Bästa föräldrar!

Jag är en socionomstuderande vid Vasa yrkeshögskola och jag gör mitt lärdomsprov om egenvårdare vid daghem. I min undersökning ställer jag frågor till barnens föräldrar och arbetstagarna om deras synpunkter på några daghem i Vasa.

Jag hoppas att ni ställer er positiva till förfrågan och returnerar den senast fredagen den **15.10.2010** till ert daghem, varifrån jag hämtar svaren. Det är viktigt att få svar av alla föräldrar för att jag skall få en så klar uppfattning som möjligt om era synpunkter. Man behöver inte skriva sitt namn på blanketten och era uppgifter ges inte åt någon utomstående. Om ni har någonting att fråga kan ni ringa åt mig.

Vänliga hälsningar,

Ella Purtanen

socionomstuderande

0503238378

FÖRFRÅGAN TILL FÖRÄLDRARNA

1. Tog man emot er väl som familj då ert barn påbörjade vården i daghemmet?

- a) mycket bra
- b) ganska bra
- c) ganska dåligt
- d) mycket dåligt

2. Hade ni möjlighet att tala om känslor och tankar som hänför sig till påbörjandet av vården med egenvårdaren?

- a) ja
- b) nej
- c) kan inte säga

3. Lindrade egenvårdarens närvaro enligt er separationsångesten i början av vården?

- a) mycket
- b) ganska mycket
- c) ganska litet
- d) inte alls

4. Är ert barns egenvårdare enligt er ärligt intresserad av ert barns vård?

- a) ja
- b) nej
- c) kan inte säga

5. Beaktas ert barn som individ i daghemmet?

- a) ja
- b) nej
- c) kan inte säga

6. Anser ni att ert barn har ett starkt känslomässigt förhållande till sin egenvårdare?

- a) ja
- b) nej
- c) kan inte säga

7. Har ert barns egenvårdare stöttat er i er uppfostransuppgift? Hur?

8. Tror ni att systemet med egenvårdare underlättar samarbetet mellan barnets föräldrar och daghemmets arbetstagare?

- a) mycket
- b) ganska mycket
- c) ganska litet
- d) mycket litet

9. Har ni varit nöjda med systemet med egenvårdare i ert barns daghem?

- a) mycket nöjda
- b) ganska nöjda
- c) ganska missnöjda
- d) mycket missnöjda

10. Har ni haft tillräckligt med tid för att diskutera med ert barns egenvårdare?

- a) ja
- b) nej
- c) kan inte säga

11. Kan ni tala med egenvårdaren även om svåra saker?

- a) ja
- b) nej
- c) kan inte säga

12. Har ert barns egenvårdares frånvaro eller olika arbetsskift förorsakat problem?

- a) ja
- b) nej
- c) kan inte säga

13. Har ni fått kännedom om en situation där föräldrarna skulle ha velat byta sitt barns egenvårdare? Tillmötesgick man deras önskemål?

14. Vilka problem eller nackdelar döljer sig i systemet med egenvårdare enligt er?

15. Vad annat skulle ni önska er av systemet med egenvårdare eller hur skulle man enligt er kunna utveckla det?

TACK FÖR ERA SVAR OCH ER TID! GOD FORTSÄTTNING PÅ HÖSTEN!

Hyvät päiväkodin työntekijät!

Olen sosionomiopiskelija Vaasan ammattikorkeakoulusta ja olen teen opinnäytetyötäni omahoitajuudesta päiväkodissa. Tutkimuksessani kysyn lasten vanhempien ja työntekijöiden mielipiteitä muutamista päiväkodeista Vaasassa.

Toivon, että suhtaudutte kyselyyn myönteisesti ja palautatte sen ke 13.10.-10 mennessä päiväkotiiinne, josta tulen hakemaan kyselyt. Jokaisen työntekijän vastaus on tärkeä, jotta saisin mahdollisimman tarkan käsityksen mielipiteistänne. Lomakkeeseen ei tarvitse laittaa nimeä, eikä antamianne tietoja luovuteta ulkopuolisille. Jos teillä on jotain kysyttävää, voitte soittaa minulle.

Ystävällisin terveisin,

Ella Purtaanen

sosionomiopiskelija

0503238378

KYSELY PÄIVÄKODIN TYÖNTEKIJÄLLE

1. Mistä sait koulutusta tai tietoa omahoitajuudesta?

2. Millaista omahoitajuuteen oppiminen oli (mikäli sinulla on kokemusta muunkinlaisesta työtavasta)?

- a) erittäin helppoa
- b) melko helppoa
- c) melko vaikeaa
- d) hyvin vaikeaa

3. Miten työyhteisönne roolijaot ja tiedonvälitys toimivat?

- a) erittäin hyvin
- b) melko hyvin
- c) melko huonosti
- d) todella huonosti

4. Miten omahoitajuus mielestäsi soveltuu työmenetelmäksi?

- a) todella hyvin
- b) melko hyvin
- c) melko huonosti
- d) erittäin huonosti

5. Työskenteleekö ryhmässänne mielestäsi pääsääntöisesti sensitiivisiä ja välittäviä aikuisia, jotka ovat aidosti kiinnostuneita lasten asioista?

- a) kyllä
- b) ei
- c) en osaa sanoa

6. Oletko saanut tai hankkinut tietoa lapsen kiintymyssuhteiden muodostumisesta ja merkityksestä?

- a) paljon
- b) jonkin verran
- c) en juurikaan

7. Miten hoitonsa aloittavan lapsen perhe otetaan vastaan ryhmässänne? (Esim. Kuka ottaa perheeseen yhteyttä ja missä heidät tavataan?)

8. Lievittääkö omahoitajan läsnäolo mielestäsi lapsen eroahdistusta?

- a) hyvin paljon
- b) melko paljon
- c) melko vähän
- d) hyvin vähän

9. Koetko, että lapsen ja omahoitajan välillä on vahva tunneside?

- a) kyllä
- b) ei
- c) en osaa sanoa

10. Tukeeko omahoitaja ryhmässänne lapsen ja vanhemman välistä suhdetta? Miten?

11. Helpottaako omahoitajuus vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä?

- a) erittäin paljon
- b) melko paljon
- c) melko vähän
- d) ei yhtään

12. Tukeeko omahoitaja vanhempia heidän kasvatustehtävässään? Miten?

13. Tukevatko vanhemmat mielestäsi lapsen suhdetta omahoitajaansa?

- a) kyllä
- b) ei
- c) en osaa sanoa

14. Ovatko vanhemmat kokemuksesi mukaan olleet tyytyväisiä omahoitajuuteen?

- a) erittäin tyytyväisiä
- b) melko tyytyväisiä
- c) melko tyytymättömiä
- d) erittäin tyytymättömiä

15. Onko vanhempien kanssa ollut tarpeeksi aikaa keskustella asioista?

- a) kyllä
- b) ei
- c) en osaa sanoa

16. Onko omahoitajien poissaolot tai erilaiset työvuorot aiheuttaneet ongelmia?

- a) kyllä
- b) ei
- c) en osaa sanoa

17. Odottavatko vanhemmat mielestäsi liikaa omahoitajalta?

- a) kyllä
- b) ei
- c) en osaa sanoa

18. Onko työyhteisössänne mielestäsi joku aikuinen, jonka on vaikea kohdata lasta aidosti?

- a) kyllä
- b) ei
- c) en osaa sanoa

19. Onko tietosi tullut tilannetta, jossa vanhemmat olisivat halunneet vaihtaa lapsensa omahoitajaa? Täytettiinkö heidän toiveensa?

20. Mitä muita haasteita omahoitajuudessa mahdollisesti piilee?

21. Mitä muuta toivoisit vielä omahoitajuudelta tai miten sitä voisi kehittää?

KIITOS VASTAUKSISTASI JA AJASTASI! HYVÄÄ SYKSYN JATKOA!

Bästa arbetstagare vid daghemmet!

Jag är en socionomstuderande vid Vasa yrkeshögskola och jag gör mitt lärdomsprov om egenvårdare vid daghem. I min undersökning ställer jag frågor till barnens föräldrar och arbetstagarna om deras synpunkter på några daghem i Vasa.

Jag hoppas att ni ställer er positiva till förfrågan och returnerar den senast fredagen den 15.10.2010 till ert daghem, varifrån jag hämtar svaren. Det är viktigt att få svar av alla arbetstagare för att jag skall få en så klar uppfattning som möjligt om era synpunkter. Man behöver inte skriva sitt namn på blanketten och era uppgifter ges inte åt någon utomstående. Om ni har någonting att fråga kan ni ringa åt mig.

Vänliga hälsningar,

Ella Purtanen

socionomstuderande

0503238378

FÖRFRÅGAN TILL DAGHEMMETS ARBETSTAGARE

1. Var fick du skolning eller uppgifter om egenvårdarsystemet?

2. Hur var det att lära sig systemet med egenvårdare (såvida du har erfarenhet även av andra arbetssätt)?

- a) mycket enkelt
- b) ganska enkelt
- c) ganska svårt
- d) mycket svårt

3. Hur fungerar rollfördelningarna och informationsförmedlingen i ert arbetssamfund?

- a) mycket bra
- b) ganska bra
- c) ganska dåligt
- d) mycket dåligt

4. Hur lämpar sig egenvårdarsystemet som arbetsmetod enligt dig?

- a) verkligt bra
- b) ganska bra
- c) ganska dåligt
- d) mycket dåligt

5. Arbetar enligt dig i din grupp i huvudsak vuxna sensitiva personer och personer som bryr sig om, sådana som är ärligt intresserade av barnens angelägenheter?

- a) ja
- b) nej
- c) kan inte säga

6. Har du fått eller skaffat dig uppgifter om skapandet av och betydelsen av tillgivenhetsförhållande med barnet?

- a) mycket
- b) i någon mån
- c) inte just alls

7. Hur tas en familj emot i er grupp som står i beråd att påbörja sitt barns vård? (T.ex. Vem tar kontakt med familjen och var träffar man dem?)

8. Lindrar egenvårdarens närvaro barnets separationsångest enligt dig?

- a) mycket
- b) ganska mycket
- c) ganska litet
- d) mycket litet

9. Tycker du att det finns ett starkt känslomässigt band mellan barnet och egenvårdaren?

- a) ja
- b) nej
- c) kan inte säga

10. Stöder egenvårdaren i er grupp förhållandet mellan barnet och föräldern? Hur?

11. Underlättar systemet med egenvårdare samarbetet med föräldrarna?

- a) mycket
- b) ganska mycket
- c) ganska litet
- d) inte alls

12. Stöder egenvårdaren föräldrarna i deras uppfostransuppgift? Hur?

13. Stöder föräldrarna enligt dig barnets förhållande till sin egenvårdare?

- a) ja
- b) nej
- c) kan inte säga

14. Har föräldrarna enligt dig varit nöjda med systemet med egenvårdare?

- a) mycket nöjda
- b) ganska nöjda
- c) ganska missnöjda
- d) mycket missnöjda

15. Har det funnits tillräckligt med tid att diskutera olika saker med föräldrarna?

- a) ja
- b) nej
- c) kan inte säga

16. Har egenvårdarens frånvaro eller olika arbetsskift förorsakat problem?

- a) ja
- b) nej
- c) kan inte säga

17. Förväntar sig föräldrarna för mycket av egenvårdaren enligt dig?

- a) ja
- b) nej
- c) kan inte säga

18. Finns det enligt dig någon vuxen person i ditt arbetssamfund som har svårigheter med att ärligt möta ett barn?

- a) ja
- b) nej
- c) kan inte säga

19. Har det kommit till din kännedom om en situation där föräldrarna skulle ha velat byta sitt barns egenvårdare? Tillmötesgick man deras önskan?

20. Vilka andra utmaningar döljer sig eventuellt i systemet med egenvårdaren?

21. Vad annat skulle du ännu önska angående systemet med egenvårdare eller hur skulle man kunna utveckla det?

**TACK FÖR DINA SVAR OCH FÖR DIN TID! GOD FORTSÄTTNING PÅ
HÖSTEN!**